

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

SENĄ SPAUDĄ PAVARČIUS... DOKTORANTĖS NESĖKMĖ AR VALSTYBINĖS INSTITUCIJOS „DARBŲ“ INSTRUKCIJA ATEIČIAI? – **Dr. Darius Vilimas** 3

ŠVIETIMAS

MANO KRAŠTO KULTŪROS ASMENYBĖS – LIETUVOS ISTORIJS
PĖDSAKAI SEINŲ KAPINĖSE 5
„TAVO GYVENIMAS MAN – NE TIK ISTORIJA. TAI ĮPAREIGOJIMAS“ –
Gabija Stoskeliūnaitė 9
LENKIJOS LIETUVIŲ DRAUGIJOS SURENGTI KONKURSAI – **LLD inf.** 11
IŠVYKA Į LIETUVOS SENĄSIAS SOSTINES – GYVA PAŽINTIS SU TĖVYNĖS
ISTORIJA – **LLD inf.** 14

KULTŪROS BARUOSE

PUNSKO LIETUVIŲ KULTŪROS NAMUOSE SVEIKINOM MAMYTĖS! –
Asta Pečiulienė 16
KUR „KLUMPĖ“ SKAMBA – TEN „VYČIAI“ ŠOKA! – **Asta Pečiulienė** 18

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

SEINŲ KUNIGŲ SEMINARIJOS ĮKŪRIMO APLINKYBĖS – **Algimantas Katilius** 21

SVEIKA GYVENSENA

GEGUŽĖS GAMTOS DOVANOS – **Božena Bobin** 23

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA 26

Viršeliuose:

Pirmoji Komunija Punksko parapijoje (Virginijos Karčiauskienės nuotr.)
Seinų lietuvių „Žiburio“ darželinukai (Irenos Vilimienės nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
tel. (+48) 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny, ul. Wileńska 9
tel. / faks. (+48) 87 5162 125
lld@post.pl

VYR. REDAKTORĖ Irena Vilimienė
REDAKCIJOS SEKRETORĖ Rasa Žukauskienė
STILISTĖ, KOREKTORĖ Birutė Ołów
TECHN. REDAKTORĖ Aldona Jonušonytė
KORESPONDENTĖS: Jurgita Batvinskienė,
Rasa Žukauskienė, Božena Bobin

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2026-05-29

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai
sutampa su autorių nuomone.

**DOFINANSOWANO
ZE ŚRODKÓW
BUDŻETU PAŃSTWA
MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH
I ADMINISTRACJI**

**DZIAŁALNOŚĆ MAJĄCA NA CELU OCHRONIE,
ZACHOWANIE I ROZWÓJ TOŻSAMOŚCI KULTUROWEJ
MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH I ETNICZNYCH
LUB ZACHOWANIE I ROZWÓJ JĘZYKA REGIONALNEGO**

**Zadanie publiczne pod nazwą:
Wydanie czasopism dla mniejszości litewskiej
„Aušra” i „Aušrelė”**

DOFINANSOWANIE
450 000,00 zł
CAŁKOWITA WARTOŚĆ
503 550,00 zł
DATA PODPISANIA UMOWY
25-03-2026 r.

*Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie
może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem
Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.
Leidinyje reiškia tik autoriaus (-ių) nuomonė ir ji
negali būti tapatinama su oficialia Vidaus reikalų ir
administracijos ministro pozicija.*

Projektą „*Lenkijos lietuvių gyvenimo atspindžiai*“
iš dalies finansuoja
Medijų rėmimo fondas
(gauta parama projektui
– 10362 eurai).

MRF
MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA VILIMIENĖ

Praėjusį sekmadienį Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla surengė Šeimos šventę. Žiūrint į susirinkusiuosius pirmiausiai ateina mintis, kad bendruomenė gali atgimti. Tik reikia tinkamų sąlygų, tinkamos švietimo, kultūros politikos – ir ilgus metus besitęsiančios asimiliacijos padarinius galima atitaisyti. Ir tai šiais visuotinės globalizacijos laikais... Vis dėlto žmogaus tapatybė – svarbu, prie jos sugrįžtama, tik reikia tinkamų sąlygų. Ir niekados nežinosi, kada tai atsitiks.

Šiuo metu Lenkijos lietuvių gyvenime daug kas vyksta iš inercijos, per dešimtmečius įsuktas kultūros, lietuvių organizacijų veiklos, švietimo, bažnytinio gyvenimo ratas, atrodo, rieda natūraliai. Tačiau ar mes esame pasiruošę iššūkiams? Kiek surandame norinčiųjų dirbti organizacijų valdybose, kiek pasisakančiųjų svarbiomis tautinių mažumų teisių temomis? O vyksta daug mūsų gyvenimą liečiančių svarbių dalykų. Štai gegužės 27 d. LR Seime Varšuvoje Tautinių mažumų komisijos posėdis lietuvių mažumos tema, štai gegužės 26 d. atvyksta Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komitetas. Reikia kalbėtis, reikia ruošti, reikia išsakyti poreikius, problemas, ieškoti sprendimo būdų.

Beje, per praėjusius metus nemažai mūsų krašto žmonių už savo darbą buvo įvertinti įvairiais medaliais, apdovanojimais, ne visus ir paminėjome „Aušroje“. Todėl nusprendėme šiemet priminti apie tuos asmenis ir juos pakalbinti. Šio darbo ėmėsi mūsų korespondentė Jurgita Stankauskaitė. Pasirodo, ne visi nori sutikti pasikalbėti. Tad mano prašymas: neatsisakykite, prisistatykit, kad visi matytume Jūsų darbus. Ir pradėsime jau kitame „Aušros“ numeryje.

Seną spaudą pavarčius... Doktorantės nesėkmė ar valstybinės institucijos „darbų“ instrukcija ateičiai?

DR. DARIUS VILIMAS

Vartant keliolikos metų senumo „Aušros“ komplektus, akys užkliuvo už intriguojančio Petro Maksimavičiaus straipsnio „Dvi mokslininkės – dvi visiškai skirtingos išvados“ („Aušra“, 2015, Nr. 15/16, p. 4–5). Jame autorius su nuostaba teigia, kaip Lenkijos lietuvių bendruomenę galima vertinti visiškai skirtingai. Aptariami du tyrimai – lenkų sociologės Agnieškos Novakovskos studija knygoje „Litwini“ (Nowakowska A., W obronie narodowej tożsamości. Organizacje mniejszości litewskiej działające w Polsce // Litwini, Warszawa, 2013, p. 29–42) ir lietuvių tyrėjos Violetos Podagelytės straipsnis „Etniškumo studijų“ žurnalo 2014 m. 2 nr. (Ribų ženklėjimas ir atskirtis paribio etninėje bendruomenėje: etninių veikėjų vaidmuo ir strategijos // Etniškumo studijos. 2014/2, p. 69–88). Ir tikrai – nuomonės kardinaliai priešingos. Pabandykime įsiklausyti, dėl ko mus giria ir dėl ko mus kritikuoja. Pabandykime matyti abi medalio puses.

V. Podagelytės cituojami autoriai neleidžia suabejoti, kad Lenkijos lietuviai bus tiriami pagal modernistines konstruktyvistines paradigmas, teigiančias, jog visi nacionalizmai tėra tik įsivaizduojamos bendruomenės. Nors net lietuvių tyrinėtojai nedrąsiai teigia, kad tokios teorijos nėra absoliučiai teisingos ir netinka nedidelėms tautoms

tirti, šiame tekste pastebime gausų tokių klišių pritempinėjimą prie mūsų regiono realijų.

Sovietmečiu visi studentai žinojo, jog kursinio ar diplominio įvade būtina paminėti keletą marksizmo-leninizmo klasikų citatų ar bent paskutinio partinio plenumo nutarimų, kad toks darbas taptų moksliniu ir tinkamu. Čia matome analogišką atvejį.

Labai keistas ir kiek netikėtas yra „tyrimo“ metodas. Apklausti 45 pilnamečiai bendruomenės nariai (*nestruktūruoti ar pusiau struktūruoti interviu*), kas sudaro maždaug 0,5 % tiriamos bendruomenės. Taigi matome, kad apklausta ypač maža gyventojų dalis (tai vadinama tyrimo imtimi), bet paaiškėja ir keistas, net skandalingas faktas, jog daugeliu atvejų apklausų pokalbiai net nebuvo įrašyti...

Ar neįrašyti ir net neužrašyti apklausų pokalbiai nėra paprasčiausiai buitiniai gandai, juolab kad šiame „moksliniame darbe“ vartojama terminologija ne vienu atveju labiau tinka turgui nei moksliniam straipsniui? Ir tenka pripažinti, kad „mokslininkės“ vartojami terminai nėra pagarbūs. „Čiudoko“ sąvoką galima priskirti prie nepagarbių įvardijimų, o būdvardinis „ne/šчыro“ lietuvių naujadaras yra įžeidus. Jau neminint to, kad jie abu esą barbarizmai, netinkami bendrinei kalbai. Gal buitinėje kalboje ar turguje

tokie terminai ir galimi, bet moksliniame tyrime jie nevartotini.

Taigi, pirmuoju atveju lietuvių mažumą tyrinėjusi ir sėkmingai apsigynusi disertaciją dr. Agnieška Novakovska toliau dirba Lenkijos mokslo ir švietimo institucijose, Varšuvos universiteto Sociologijos skyriuje. Kaip nurodo P. Maksimavičius, jos apibendrinamosios išvados pateikia objektyvią lietuvių bendruomenės situaciją, jai kylančius iššūkius ir pavojus: *Tai rodo, kad Lenkijoje gyvenantys lietuviai gebėjo iš savo būrio išugdyti lyderius, kurie sugeba įvardinti bendruomenės problemas ir energingai siekia jas išspręsti. [...] Tai rodo didelį tarpusavio solidarumą ir lietuvių lyderių determinaciją. Tarpusavio nesutarimai, kurių taip pat netrūksta, neužgožia strateginių tikslų įgyvendinimo.* Čia nerasime nei etikečių klįjavimo, nei niekaip neįrodomų bei užgaulių teiginių apie tariamą senų veikėjų diktatūrą ar monopoliją, netgi melagingų represijų [?!] baubų.

Paskaičius V. Podagelytės tekstą neinformuotam skaitytojui gali pasirodyti, kad kitokius tautiečius („čiudokus“, „neščyrus“ ar iš mišrių šeimų) atvirai diskriminuoja baisūs lietuviai nacionalistai. Bet kur faktai? Liūdnei ir ironiškai nuskamba tai, kad V. Podagelytės tiriamuoju laikotarpiu bendruomenei kaip tik vadovavo asmuo, gimęs ir augęs mišrioje šeimoje!

Lietuvė „tyrėja“ nei po, nei prieš šį straipsnį mūsų krašto lietuvių nei lankė, nei juos tyrinėjo. Apsiribota vienkartinio dviejų mėnesių (2014 II–III mėn.) pasibuvimu mūsų krašte („lauko tyrimas“), trumpo laikotarpio (2012–2013 m. pirmasis pusmetis) vietinės popierinės ir elektroninės spaudos peržiūra ir keliasdešimties gyventojų anonimine apklausa, surankiojant visas tikras [?] ar susigalvotas nuoskaudas.

Tačiau nepavyko surasti jos

apgintos disertacijos. Tiesa, visagalis internetas nurodo, kad V. Podagelytė šiuo metu tyrinėja Vengrijos ekonominio vystymosi problemas, o 2024 m. reikšėsi kaip Mianmaro (buv. Birma) karinės chuntos piktadarybių žinovė... Neužmirškime, kad V. Podagelytė, neturinti mokslinio laipsnio, daro diplomatinę karjerą. Kiek žinoma, šiandien ji sėkmingai darbuojasi Lietuvos ambasadoje Vengrijoje. Tiriamuoju laikotarpiu irgi dirbo Užsienio reikalų ministerijoje.

Nors autorė ir pažymi, kad tyrimo metu atlikta 45 nestruktūruotų arba pusiau struktūruotų interviu, kurių dauguma, atsižvelgiant į temos jautrumą ir informantų pageidavimus, buvo neformaliūs pokalbiai, vykdomi nenaudojant [! – D.V.] įrašymo priemonių, užsirašant apklaustųjų atsakymus į pateiktus klausimus [p. 73–74], išnagrinėtų etninės tapatybės veikėjų įvertinimas nėra jautrus. Ypač kliūna seiniškiams: *asmens, dirbančio mokyklos sferoje, bet ne lietuviškoje mokykloje, žiniomis, vaikai, išėję iš „Žiburio“ mokyklos, taip pat stengiasi atsiriboti nuo lietuviškos aplinkos, nedalyvauja lietuviškoje „Lietuvių namų“ veikloje ir nesirenka lietuvių kalbos kaip dėstomo dalyko* [p. 85]. Ką atsakyti į tokius teiginius? Užtenka prisiminti kasmet gausėjančius „Lietuvių namų“ ar „Žiburio“ meno kolektyvus arba pernai vykusią šios mokyklos 20-mečio šventę, kai visi buvę ar esantys „Žiburio“ mokiniai (net ir kelios kartos) vos sutilpo didelėje šios švietimo įstaigos salėje. Ar tai, kad pernai 8 iš 15 mokyklos aštuntokų (net ir iš mišrių šeimų) pasirinko mokymąsi lietuviškajame Punsko licejuje.

V. Podagelytės „tyrimas“ primena ne studiją, o užsakomąjį straipsnį, kur prisidengus moksliskumo širma siekiama sumenkinti ir apšmeižti vienus, išaukštinti kitus asmenis. Nepamatuotai stengiasi apkabinėti „nemodernius“ etninės tapatybės

veikėjus įžeidžiančiomis etiketėmis, prigąsdinti skaitytoją nebūtais jų nusikaltimais: *tie, kurie pasirenka išėjimą iš bendruomenės, kuris kaip ir protesto balsas, yra nepriimtinas ir kartais net baudžiamas* [p. 85]. Pasiskaitčius tokių niekaip neįrodomų teiginių, jau nestebina ir galutinė „tyrėjos“ išvada: *Etninės tapatybės veikėjai, naudodami jiems plačiai prieinamus resursus ir socialinės kontrolės mechanizmus, besiremiančius paskatų ir bausmių logika, siekia paskatinti prisitaikymą prie nustatytų tikslų, socialinių normų, veiklos krypčių* [p. 86]. Belieka pridėti represuotojų sąrašus. Jų nėra. Gal jie egzistuoja tyrimo užsakovo galvoje?

Kartu „tyrime“ brukama pseudo-modernios lietuviybės formų paieška. Tiems, kas mūsų kraštą pažįsta tik pagal anonimines URM pažymas ir mėgsta globalistines „pasaulio Lietuvos“ koncepcijas, labai keista sužinoti, kad ši bendruomenė nei „įsivaizduojama“, nei sugalvota, o prigimtinė, tikra ir reali, kad ir kaip pyktų kai kurie valdininkai. Ir kad Lenkijos lietuviai visiškai integruoti į savos valstybės gyvenimą. Jie integruoti taip smarkiai, kad kita integracijos pakopa tegali būti lenkakalbiai „lietuviai“ (juos su simpatija mini autorė, p. 84). Paprastai tai vadinama visišku nutautėjimu... Kam skatinti polonizaciją, jei ji ir taip vyksta? Autorės fantazija taip įsisiautėja, kad aptinkame ir tokių teiginių: *esama galios koncentracija ir disponavimas resursais* [kokiais? – D.V.], *pritaikomi paskatų ir bausmių mechanizmai sumažina galimybes pateikti kritinius balsus ar kvestionuoti etninės tapatybės veikėjų veiklą. Tokiame kontekste asmenys linkę veikiau išeiti iš bendruomenės, nei stengtis ją reformuoti. Taip lieka nereprezentuoti ir neišgirsti nauji krašto lietuvių poreikiai, naujos tapatybės formos, daugiausia susijusios su mišrių šeimų gausa* [p. 85]. Tai štai kur šuo pakastas!.. Pasirodo, svarbiausi

ne lietuvių, o mišrių šeimų reikalai. Ir taip nutaria lietuvių diplomatai!

Koks šio tendencingo, užgaulus ir nekorektiško rašinio tikslas? Užgauti vietos lietuvių bendruomenę? Įžiebt tarpusavio konflikto ugnį? Nurodyti „modernią“ bendruomenės vystymosi kryptį? Kažką iširti ar kažką apšmeižti? Kas buvo šio straipsnio užsakovas? Ir jei šio paskvilio autorė tebedirba Lietuvos URM, ar jos vadovybė sutinka su tokio „mokslinio“ tyrimo rezultatais? O gal tai „neteisingų“ *etninės tapatybės veikėjų* perauklėjimo programa?

Mokslininkas, tiriantis vieną ar kitą socialinį reiškinių, bendruomenę ar kultūrinį fenomeną, stengiasi savo nagrinėjamą objektą iširti visapusiškai, atrasti teigiamus ir neigiamus jo bruožus, kuo bešališkiau įvertinti visas iš to kylančias tendencijas. Tokio tyrimo bruožai pastebimi A. Novakovskos studijoje (apie ją bus atskira kalba). Tuo tarpu V. Podagelytės publikacijoje dėmesys išskirtinai sutelktas į neva neigiamus lietuvių bendruomenės gyvenimo aspektus. Beveik pusė [p. 77–85] jo skirta anoniminiams pasakojimams apie menamas galios koncentracijas ir disponavimus resursais, neužmirštama užsiminti ir apie represijas/baudimus. Kadangi kaltinimai yra gana sunkūs ir absurdiški, tačiau neįrodomi, nes nėra nei vienos pavadės, belieka konstatuoti, kad tai ne mokslinis tyrimas, o šmeižikiškas pamfletas, skirtas sukompromituoti tuometės (2013 m.) Lenkijos lietuvių bendruomenės ir kitų lietuviškų organizacijų bei institucijų Lenkijoje vadovus. Tokiems šmeižtams nėra jokio senaties termino, nesvarbu, ar nuo to praėjo dveji ar dvylika metų. Ką į tai atsakys V. Podagelytės darbdaviai – Lietuvos URM?

Mano krašto kultūros asmenybės – Lietuvos istorijos pėdsakai Seinų kapinėse

Darbas konkurse „Mūsų kalbinis kultūrinis kraštovaizdis“ laimėjęs I vietą užsienio lietuvių mokyklų kategorijoje

Seinų mieste yra dvi katalikų kapinės. Čia palaidoti daugiausiai lenkų ir lietuvių tautybių žmonės. Vienos jų vadinamos senosiomis kapinėmis, kitos naujosiomis. Jas lankydami galime pažinti mūsų krašto praeitį, kuri glaudžiai susijusi su Lietuvos istorija. Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla globoja Lietuvos kultūrai svarbius kapus ir saugo čia palaidotų žmonių atminimą. Seinų kapinėse ilsisi Lietuvai nusipelnę žmonės: varpininkas Juozas Kaukas, knygnešys Karolis Petruškevičius, Seinų kunigų seminarijos dėstytojas Matas Strimavičius, Štuthofio lagerio kalins Kazimieras Markauskas-Rakūnas. Čia taip pat yra palaidoti Lietuvos savanoriai, kovoję už Tėvynę XX a. pradžioje.

KARIAI (LIETUVOS SAVANORIAI)

1919 m. gegužės mėn. iš Pirmojo pasaulinio karo metu okupuotos teritorijos besitraukianti Vokietijos kariuomenė krašto administravimą perdavė Lietuvai. Siekdama išvengti Lietuvos ir Lenkijos karinio konflikto, Antantė birželio 18 d. nustatė tarp jų demarkacijos liniją. Visas Suvalkų regionas buvo priskirtas Lietuvai. Lenkija šios linijos nesilaikė ir ėmė stumti lietuvius iš Suvalkų krašto. Lenkai, pasitelkę reguliariąją

Lietuvos karių kapai po lapkričio 1-osios

kariuomenę, surengė vadinamąjį Seinų sukilimą. Jis prasidėjo naktį iš rugpjūčio 22 į 23 d. Pasinaudoję netikėtumo efektu, išstūmė lietuvius iš miesto. Lietuviai subūrė jėgas Kalvarijoje bei Lazdijuose, rugpjūčio 26 d. grįžo prie demarkacijos linijos ir užėmė Seinus. Lenkai tą pačią dieną vėl užėmė miestą. Po to į jį įžengė Lenkijos reguliariosios kariuomenės pulkas, kuris užėmė gynybines pozicijas. Konfliktas suintensyvėjo 1920 m. Seinų miestas 11 kartų ėjo iš rankų į rankas. Apie vykusius

žūtbutinius mūsų dėl šio gražaus miesto priklausomybės liudija Lietuvos savanorių kapai Seinų kapinėse. Vienas iš palaidotų karių – Suvalkų krašto sūnus Motiejus Aleksa. Jis gimė Žvikelių kaime. Visada kovojo už lietuvių ir mūsų kraštą. Kiekvienų metų lapkričio 1 d. Lenkijos lietuviai lanko Lietuvos savanorių kapus, jų atminimui uždega žvakeles. Tą dieną tikrai būna jų gausu.

MATAS STRIMAVIČIUS (1836–1903)

Mato Strimavičiaus kapas Seinų kapinėse

Matas Strimavičius gimė 1836 m. Griškabūdžio parapijoje (Marijampolės apskr.). Į Seinų

kunigų seminariją įstojo 1855 m. rugsėjo mėn. Studijavo Varšuvos dvasinėje akademijoje, teologijos kandidatas. Kunigu iššventintas 1861 m. gegužės 5 d. 1863 m. buvo Kalvarijos parapijos vikaras. 1864–1902 m. Seinų kunigų seminarijos profesorius. Seminarijos vicerektorius. Nuo 1872 m. Seinų katedros garbės kanauninkas. 1874–1893 m. generalinės konsistorijos asesorius. 1893–1902 m. Seinų vyskupijos katedros kapitulos arkidiakonas, konsistorijos judex surrogatus, vienuolynų vizitatorius. Nuo 1903 m. kapitulos prelatas dekanas. Mirė 1903 m. Seinuose. Matas Strimavičius – tai poeto, Seinų vyskupo Antano Baranausko amžininkas. Jie turėjo būti pažįstami, o profesorius Mateušas Strimavičius (kaip įrašyta antkapyje) mirė praėjus metams po žinomo vyskupo mirties.

KAROLIS PETRUŠKEVIČIUS (1858–1934)

Karolis Petruškevičius gimė 1858 m. vasario 6 d. Žagariuose, Seinų apskrityje, dabartinėje Lenkijoje. Jis buvo siuvėjas, knygnešys. Platinti lietuvių spaudą pradėjo apie 1893 m. ir platino iki spaudos draudimo panaikinimo. Lietuvių spaudos parsigabendavo iš Liubavo, Pilypavo, Kalvarijos, taip pat iš Eitkūnų (Mažojoje Lietuvoje). Knygomis aprūpindavo Seinų seminarijos klierikus, nuveždavo jų į Leipalingį, Alytų ir kt. Siųsdavo laikraščius „Aušrą“, „Varpą“ kartu su drabužiais savo broliui Kazimierui į Petrapilio dvasinę akademiją. Palaikė ryšius su žymesniais tuo metu Seinuose ir artimesniuose miesteliuose gyvenusiais lietuviais: gyd. J. Kauku, V. Dargiu, A. Tulaba, J. Grinkevičiumi, J. Narjausku, P. Dvaranausku ir kt. Ypač glaudžiai bendradarbiavo su anuomet Seinuose kunigavusiu V. Dargiu. 1896 m. sausio 2 d. Butrimonyse

(Alytaus r.) nešdamas lietuvių knygas įkliuvęs knygnešys P. Varpulevičius tardomas prisipažino, kad jis, rekomendavęs alytiškiui kunigui V. Dargiui, spaudos gaudavo iš Karolio. P. Varpulevičiui Petruškevičius buvo davęs kelias lietuviškas maldaknyges ir kitų knygų. Pas knygnešį buvo padaryta krata. Surado 30 lietuviškų knygų. Atiduotas vieno mėnesio policijos priežiūrai gyvenamojoje vietoje. 1905 m. dalyvavo Didžiajame Vilniaus Seime kaip Seinų krašto atstovas. Knygnešys Karolis Petruškevičius mirė 1934 m. vasario 22 d. Žagariuose. 2007 m. gegužės 12 d. ant Žagarių gaisrinės sienos atidengta ažuolinė memorialinė lenta knygnešiui atminti. Užrašas skelbia: „Šioje vietoje buvo Karolio Petruškevičiaus sodyba. Žagarių lietuviai, 2007 m.“

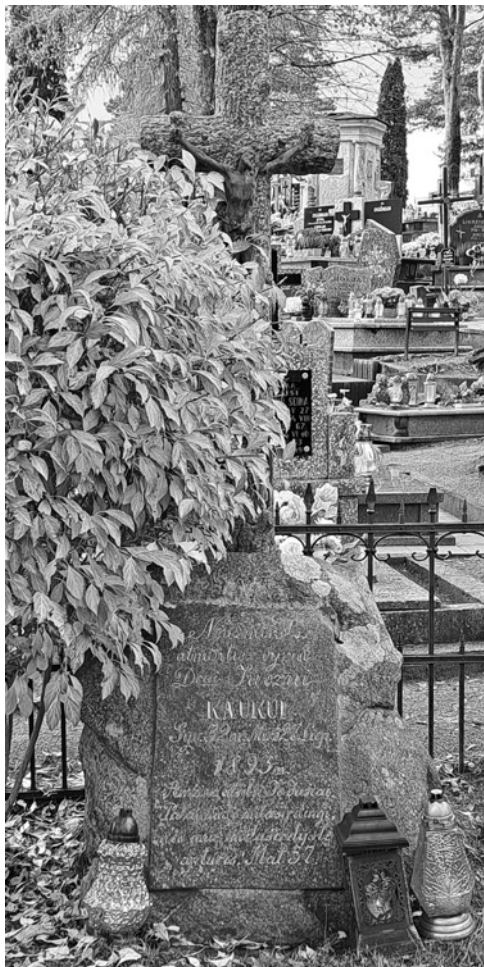

Karolio Petruškevičiaus kapas

JUOZAS KAUKAS (1863–1895)

Juozas Kaukas, gimęs 1863 m. Penkvalakių kaime, Paežerių valsčiuje, Vilkaviškio apskrityje – lietuvių gydytojas, žymus varpininkas ir vienas iškiliausių draudžiamosios lietuviškos spaudos platintojų.

Mokėsi Marijampolės gimnazijoje. Vėliau studijavo Varšuvos universiteto Medicinos fakultete, kurį baigė 1889 m. Bestudijuodamas J. Kaukas aktyviai įsitraukė į lietuvių tautinį atgimimą. 1888 m. jis buvo vienas iš Varšuvos lietuvių studentų draugijos „Lietuva“ steigėjų. Tais pačiais metais dalyvavo Marijampolėje vykusiame pirmajame varpininkų suvažiavime ir prisidėjo prie mėnraščio „Varpas“ įsteigimo. Padarė didelę įtaką Vincui Kudirkai, skatindamas jį prisidėti prie lietuvių tautinės veiklos ir „Varpo“ idėjų. Baigęs universitetą, J. Kaukas dirbo gydytoju Lazdijuose, o nuo 1891 m. – Seinuose. Čia jis tapo vienu pagrindinių draudžiamosios lietuviškos spaudos (laikraščių „Varpas“, „Aušra“ ir kt.) organizatorių ir platintojų Sūduvoje. Naudojo

Juozo Kauko kapas Seinų kapinėse

savo, kaip gydytojo, statusą ir keliones pas pacientus spaudai gabenti ir platinti, taip klaidindamas caro valdžios pareigūnus. Juozas Kaukas mirė 1895 m. liepos 27 d. Berne, Šveicarijoje, būdamas vos 32 metų amžiaus. Nors mirė užsienyje, jo palaikai buvo parvežti ir palaidoti Seinuose, kur jis aktyviai dirbo Lietuvos labui. Kaukas prisimenamas kaip atsidavęs Tėvynei gydytojas ir knygnešys, kurio veikla buvo itin svarbi lietuvių tautiniam atgimimui carinės priespaudos laikais.

Seinuose gyvas pasakojimas, kad Juozas Kaukas, vedęs turtingą žmoną, visą jos atsineštą krautį skyręs „Varpo“ leidybos poreikiams.

KAZIMIERAS MARKAUSKAS- RAKŪNAS (1900–1993)

1900 m. rugpjūčio 18 d. Vilniuje gimė Kazimieras Markauskas-Rakūnas. Seinų krašte jis buvo labiau žinomas kaip Mostelė. Tai buvusi paslaptinga asmenybė. Kazys Rakūnas išgyveno Štuthofio mirties fabriko baisybes ir Lenkijos komunistinio režimo negandas. 1943 m. pradžioje spausdino antivokiškus lankstinukus ir platino juos visoje Lietuvoje. Ragino juose jaunimą neiti į mobilizacinius punktus ir nestoti į lietuviškus SS karinius dalinius. Leistina eiti tik įvairiems invalidams, kurie yra netinkami kariuomenėje. Žinome, kad jo ir kitų susipratusių lietuvių veikla davė rezultatų. Nepaprastai gabūs apie 40 metų amžiaus vyrai suspėjo užkirsti kelią vokiečių mobilizacijai. Vis dėlto Kazimieras nusprendė tęsti savo veiklą ir toliau ragino lietuvius priešintis okupanto potvarkiui. Vazinėjo po kraštą ir aiškino, kaip reikia suprasti nacių vykdomą politiką. Vakare sugrįžęs į namus paprašė šeiminių informuoti jį, jeigu prasidėtų kokie neramumai. Pasiruošė

1888 m. Varšuvoje įsteigtos draugijos „Lietuva“ nariai. Sėdi iš kairės Vincas Kudirka, Juozas Adomaitis-Šernas, Jonas Gaidamavičius-Gaidys, Juozas Kaukas; stovi iš kairės Jonas Kasakaitis, Balys Vabalas, Jonas Seniūnas, Jonas Staugaitis, Jonas Gediminas Beržanskis-Klausutis, Byla.

Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto bibliotekos rankraštynas ir fonoteka IA86-1478

Kazimieras Markauskas-Rakūnas

į Štuthofą. Į Lietuvą niekad nesugrįžo. Po karo liko gyventi Lenkijoje.

Tuometinei valdžiai leidus labai aktyviai įsijungė į Seinų krašto lietuvių veiklą. Tapo Lietuvių visuomeninės kultūros draugijos valdybos nariu ir atkakliai kovojo Seinuose dėl teisės melstis lietuvių kalba. Mirė 1993 m. Palaidotas Seinų kapinėse.

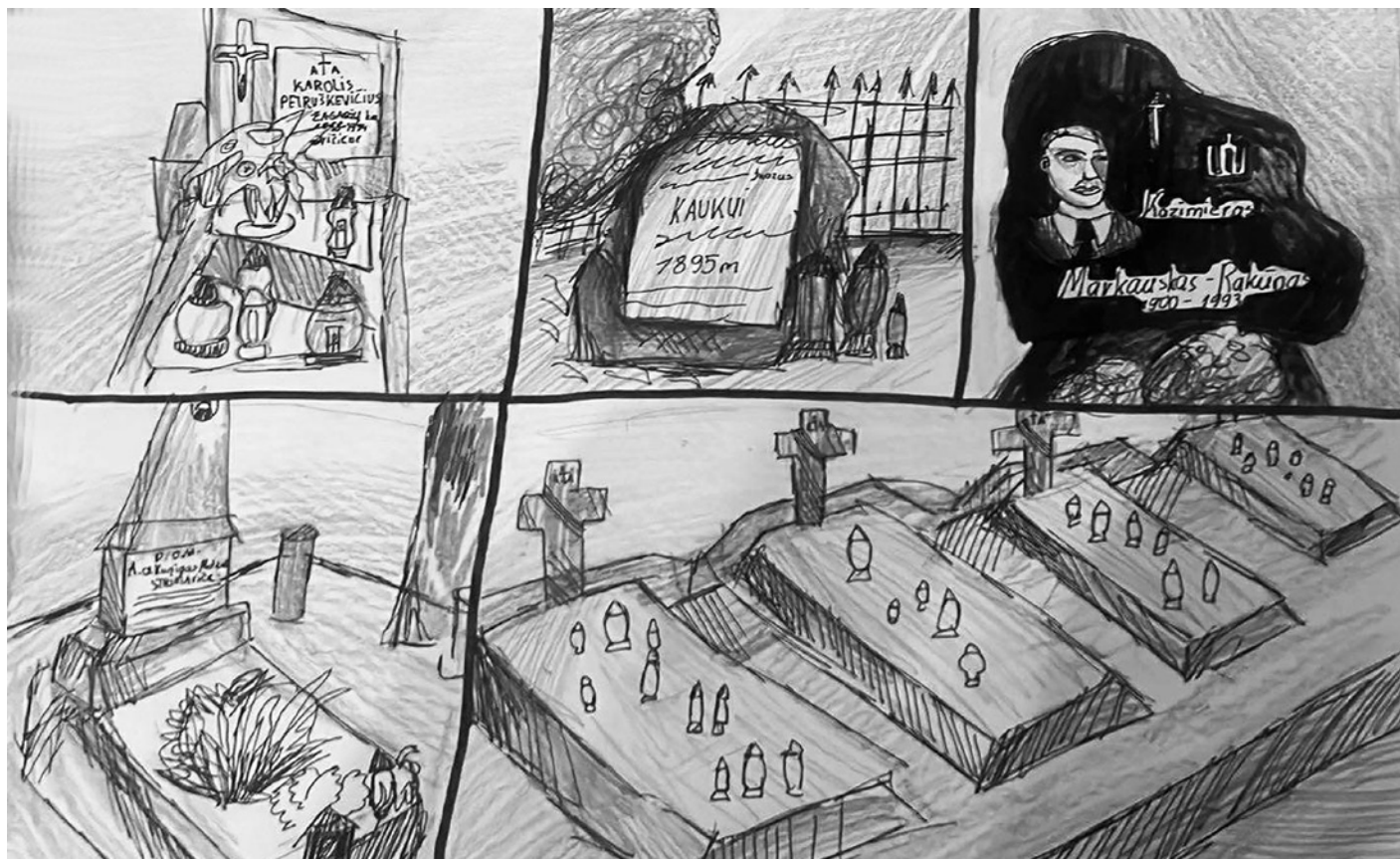
Parengė Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos VI klasės mokiniai. Ingos Žukauskaitės ir Liepos Vilkelytės nuotraukos. Amelijos Sinkevičiūtės-Nevulytės piešinys. Medžiagą parengė: Martynas Gudaitis ir Adomas Pakutka apie Lietuvos savanorius; Kristianas Kasparavičius ir Norbertas Baranauskas apie Matą Strimavičių; Inga Macukonytė ir Amelija Sinkevičiūtė-Nevulytė apie Kazimierą Markauską-Rakūną; Liepa Vilkelytė, Inga Žukauskaitė ir Natalija Lajytė apie Karolį Petruškevičių; Amelija Biala ir Evelina Savickaitė

Kazimiero Markausko-Rakūno kapas Seinų kapinėse

galimam pabėgimui. Kaip ir numatė – apie vidurnaktį pasirodė ginkluoti gestapininkai ir liepė su jais eiti. Taip prasidėjo jo tremties kelionė

apie Juozą Kauką. Mokytoja Irena Vilimienė.

Amelijos Sinkevičiūtės-Nevulytės piešinys

„Tavo gyvenimas man – ne tik istorija. Tai įpareigojimas“

Gabijos Stoskeliūnaitės (Punsko Kovo 11-osios licėjus) rašinys, laimėjęs III vietą konkurse „Lietuvos kovų už laisvę ir netekčių istorija“, kurį organizavo Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras. Mokytoja Alicija Krakauskienė

Miela prosenele,

mes niekada nesusitikome. Niekada negirdėjau Tavo balso, nejutau Tavo delno šilumos, nemačiau Tavo akių žvilgsnio. Ir vis dėlto jaučiu, kad Tave pažįstu. Tavo istorija gyvena mūsų šeimos atmintyje – perduodama iš lūpų į lūpas, iš širdies į širdį. Ji gyvena manyje.

Rašau Tau kaip proanūkė. Bet dar labiau – kaip žmogus, kuris šiandien vaikšto laisva žeme, kalba gimtąja kalba ir drįsta svajoti todėl, kad Tu kažkada pasirinkai ne baimę, o drąsą.

Gimei 1923 metais. Tėvai Vincentas ir Marijona Judickai pakrikštijo Tave vardu Veronika. Augai lietuviškame Būdiškių kaime, Lenkijoje. Atrodytų, paprastas kaimo gyvenimas, tačiau istorija Tau parinko nepaprastą laiką. Kai Sovietų Sąjunga okupavo Lietuvą, kai baimė ir nepasitikėjimas tapo kasdienybe, kai vieni pakluso,

o kiti pasitraukė į miškus – Tu pasirinkai tylą, bet pavojingą kelią.

Tavo namai tapo slėptuve. Tavo sodyboje glaudėsi partizanai Kvedaravičius ir Urbanavičius. Jų vadas Jurgis Krikščiūnas vadovavo penkiolikos vyrų grupei. Įsivaizduoju, kaip naktimis klausydavaisi kiekvieno garso, kiekvieno šuns lojimo, kiekvieno žingsnio. Žinojai, kad už sienos slepiasi ne

Iš šeimos albumo

Veronika Judickaitė-Grigutienė

Vyčio Kryžiaus ordinas

Iš šeimos albumo

Pranas Grigutis su LR Prezidentu Valdu Adamkumi

tik žmonės, bet ir pavojus.

Kartu su Smilgute – Tekle Pauliukonyte – tapai ryšininke. Tavo slapyvardis buvo Mirta. Po tuo vardu slėpėsi nepaprasta stiprybė bei drąsa. Nešei maistą, rinkai žinias apie žvalgų judėjimą, išdavikus, perdavinėjai slaptą informaciją. Kiekvienas žingsnis galėjo būti paskutinis. Bet Tuėjai. Savo rankose laikau Tavo skarą, kurią paskubomis užsimesdavai ant pečių vėsesniais rudens vakarais.

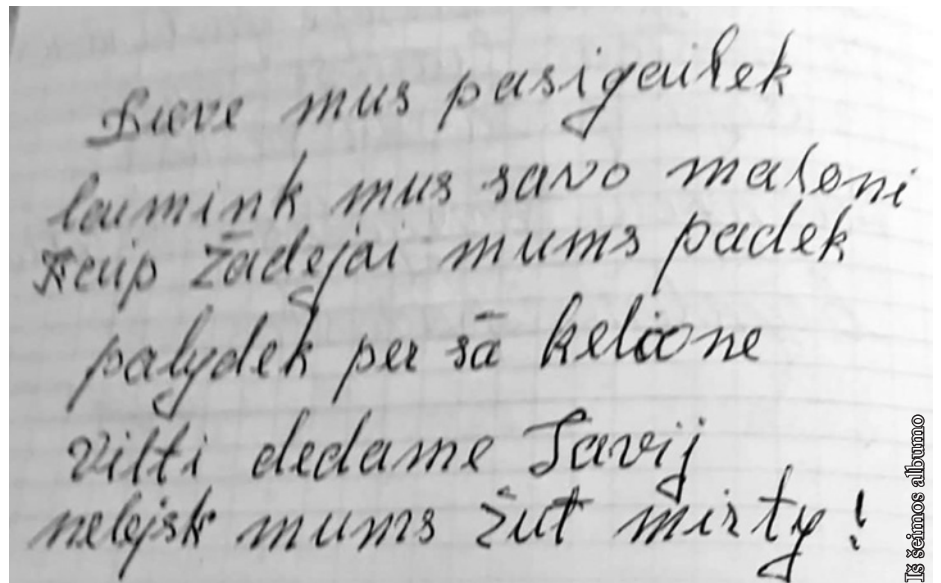
Vieną dieną nuskambėjo perspėjimas: „Verute, jei žinai, kur yra partizanai, perduok jiems, kad saugotųsi mano brolio.“ Tai buvo ženklas, kad pavojus arti. Partizanai pasitraukė į Jakimavičių eglyną Šlynakiemio kaime, kur buvo įrengtas bunkeris. Tačiau išdavystė jau buvusi pakeliui.

Tu su vyru Pranu buvote priversti palikti savo namus. Persikėlėte į Ožkinius. Ten pradėtas kasti naujas bunkeris – dar viena viltis išgyventi. Bet laiko nebeliko. Tą naktį bunkerį apsupo kariuomenė. Granata. Šūviai. Apsupti partizanai Jurgis Krikščiūnas-Rimvydas ir jo pagalbininkas Vytautas Prabulis-Žaibas, nenorėdami būti suimti, pasirinko mirtį.

Po to prasidėjo gaudynės. Suėmimai. Tardymai. Buvo suimta visa Judickų šeima ir Tavo vyras Pranas. Tau prasidėjo pusmetis kančios. Mušimai. Šantažas. Paromis iškeltos rankos, kol netekdavai sąmonės. Įkaitintos adatos po nagais už kiekvieną „nežinau“. Žiaurumas be ribų.

Ir vis dėlto Tu neišdavei.

Išlikai dėl maldos. Dėl tikėjimo. Dėl kažko, kas buvo stipriau už skausmą. Tavo ranka užrašyti maldos

Veronikos ranka rašyta malda

žodžiai šiandien – ne tik popierius. Tai liudijimas, kad žmogaus dvasia gali būti stipresnė už prievartą.

Buvai nuteista dvejais metams kalėjimo Fordone – dėl brolio liudijimo, kad galėjai žinoti apie partizanus. Sugrįžusi į Būdiškių kaimą, vėl buvai su savo vyru Pranu. Jūs susilaukėte penkių vaikų. Gyvenimas tęsėsi. Gal tyliai, gal su randais, bet ir su orumu.

2003 metais, jau po Tavo mirties, Tau buvo skirtas Vyčio Kryžiaus ordinas už partizaninę veiklą. Lietuvos Respublikos Prezidentūroje ordiną įteikė Prezidentas Valdas Adamkus. Jį atsiėmė Tavo vyras, mano prosenelis Pranas. Valstybė pagaliau ištarė tai, ką šeima žinojo visada – Tu buvai didi.

Aš didžiuojuosi būdama Tavo proanūkė. Tavo drąsa teka mano kraujyje. Kai kartais gyvenime atrodo sunku, prisimenu: Tu ištverei tai, ko aš net neįsivaizduoju. Ir nepalūžai.

Tokių didvyrių kaip Tu dėka šiandien galiu gyventi laisvoje Lietuvoje. Galiu kalbėti gimtąja kalba. Galiu mokytis, kurti, svajoti ir nebijoti.

Tavo gyvenimas man – ne tik istorija. Tai įpareigojimas.

*Su meile, pagarba ir amžinu
dėkingumu –
Tavo proanūkė Gabija*

Lenkijos lietuvių draugijos surengti konkursai

LLD INF.

LIETUVOS ISTORIJOS IR GEOGRAFIJOS KONKURSAS

Kovo 2 d. Seinų „Lietuvių namuose“ vyko Lietuvos istorijos ir geografijos konkursas. Vertinimo komisijoje dirbo Algirdas Vaicekuskas, Onutė Samulevičienė, Jolanta Jonušonytė, Nastutė Sidarienė, Onutė Vaznelienė ir Irena Nevulienė. Šiame konkurse rungėsi 16 komandų (po 4 asmenis) iš Punsko Dariaus ir Girėno, Vidugirių ir Seinų lietuvių „Žiburio“ pagrindinių mokyklų. Jo temos – Seinų kunigų seminarija ir Lietuvos fizinė geografija. Tai buvo trijų etapų konkursas-viktorina. Pirmąją vietą laimėjo Paulina

Lietuvos istorijos ir geografijos konkursas

Lietuvių kalbos ir literatūros konkursas-viktorina (VII–VIII klasės)

Milončytė, Irmina Makauskaitė, Nadija Vaznelytė, Inga Ivoškaitė, antrąją Odeta Nevulytė, Patricija Jonuškaitė, Lena Krakauskaitė, Diana Stoskeliūnaitė, trečiąją Olivija Venslauskaitė, Adrijanas Makauskas, Dovydas Baguckas, Rimas Vitkauskas, ketvirtąją prizinę vietą – Uršulė Aleksaitė, Greta Nevulytė, Olivija Šimčikaitė, Gytis Uzdila (visos komandos iš Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos).

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS KONKURSAS

Kovo 20 d. įvyko Lietuvių kalbos ir literatūros konkursas-viktorina, skirtas VII–VIII klasių moksleiviams. Šių metų tematika – Dalios Grinkevičiūtės, Antano

Lietuvių kalbos ir literatūros konkursas-viktorina (IV–VI klasės)

Miškinio ir Antaninos Garmutės kūryba. Susirungė net 14 komandų (iš viso 41 mokinys) iš Punsco Dariaus ir Girėno, Vidugirių ir Seinų lietuvių „Žiburio“ pagrindinių mokyklų. Vertinimo komisijoje dirbo Elena Degutienė, Monika Vaicekauskienė ir Irma Chšanauskienė. Dvi pirmąsias vietas iškovojo Punsco Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos mokiniai: Rimas Vitkauskas, Dovydas Baguckas, Amelija Zdanytė ir Oliviya Šimčikaitė, Greta Nevulytė, Uršulė Aleksaitė, antrąją vietą pelnė Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos komanda: Evelina Aleksaitė, Karina Berneckaitė ir Izabelė Dabulytė.

Kovo 30 d. Lenkijos lietuvių draugija Punsco Dariaus ir Girėno pagrindinėje mokykloje surengė Lietuvių kalbos ir literatūros konkursą-viktoriną IV–VI klasių moksleiviams. Tematika – padavimai, sakmės, pasakos, kalendorinės šventės bei kalbos kultūros užduotys. Dalyvavo 11 grupių (33 dalyviai) iš Punsco Dariaus ir Girėno bei Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklų. Vertinimo

komisijoje dirbo Elena Degutienė, Monika Vaicekauskienė ir Irma Chšanauskienė. Šiame konkurse pirmąją vietą pelnė dvi Punsco Dariaus ir Girėno mokyklos komandos: Nataša Janulevičiūtė, Viktorija Balytaitė, Greta Radzevičiūtė bei Irminda Makauskaitė, Paulina Milončytė ir Nadija Vaznelytė, antrąją Anita Leončikaitė, Viktorija Petruškevičiūtė

ir Samanta Skripkaitė – komanda iš Seinų lietuvių „Žiburio“ pagrindinės mokyklos.

DAILIOJO ŽODŽIO KONKURSAS

Balandžio 27 d. Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje įvyko Dailiojo žodžio konkursas. Kaip kasmet jame dalyvavo visų lietuvių vaikų darželių ugdytiniai ir lietuviškų mokyklų moksleiviai: Punsco savivaldybės vaikų darželio, Punsco Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos, Punsco Kovo 11-osios bendrojo lavinimo licėjaus, Vidugirių pagrindinės mokyklos, Seinų lietuvių „Žiburio“ vaikų darželio ir pagrindinės mokyklos, Suvalkų lietuvių vaikų darželio bei pagrindinės mokyklos. Šiais metais susibūrė 129 dalyviai.

Darželinukų grupėje eiles deklamavo 35 vaikučiai. Juos vertino Alicija Maksimavičienė, Onutė Grėbliūnienė ir Irena Zdanavičienė. Visiems mažyliams už drąsą dalyvauti konkurse buvo įteikti diplomai, knygelės ir kuklios dovanėlės.

Dailiojo žodžio konkursas (darželinukų grupė)

Dailiojo žodžio konkursas

I pirmųjų grupę sugužėjo net 23 mokiniai. Juos vertino Jolanta Jonušonytė, Onutė Valukonienė ir Daiva Vyšniauskaitė. Nominacijas laimėjo: Vaiva Batvinskaitė ir Aida Misiukonytė – Punsco Dariaus ir Girėno pagrindinė mokykla, Monika Savickaitė – Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla, Kristijonas Nometka – Vidugirių pagrindinė mokykla, Lilijana Kupčinskaitė – Suvalkų lietuvių pagrindinė mokykla.

III klasių grupėje buvo 20 dalyvių. Juos vertino Ivona Karaneckienė, Vida Uzdilienė ir Irena Vaičiulienė. Šioje grupėje nominacijas pelnė: Mia Sienkevičiūtė ir Lina Ališauskaitė – Punsco Dariaus ir Girėno pagrindinė mokykla, Gabija Stoskeliūnaitė – Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla, Ernestas Žukauskas – Vidugirių pagrindinė mokykla, Gabrielė Kliučinskaitė – Suvalkų lietuvių pagrindinė mokykla. Pagyrimus pelnė: Inesa Makauskaitė ir Sofija Zimnickaitė (Punsco Dariaus ir Girėno pagrindinė mokykla).

II ir IV klasių grupėje buvo 12 antrojų ir 10 ketvirtokų. Juos vertino Birutė Venslauskienė, Birutė

Nevulytė ir Daiva Valinčienė. Iš antrojų klasių mokinių laimėjo: Zuzana Sidarytė – Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla, Amelija Grigutytė – Suvalkų lietuvių pagrindinė mokykla, Nadija Marcinkevičiūtė, Klara Staskevičiūtė ir Zina Zdanytė – Punsco Dariaus ir Girėno pagrindinė mokykla. Iš ketvirtokų laimėjo: Gerda Makaraitė, Inga Bagdonavičiūtė ir Norbertas Krakauskas – Punsco Dariaus ir Girėno pagrindinė mokykla, Olivija Jakubauskaitė ir Airida Kuosaitė – Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla.

V–VI klasių grupėje susibūrė 14 dalyvių. Šią grupę vertino Janina Macukonienė, Irma Chšanauskienė ir Marytė Vaičiulienė. Pirmąją vietą pelnė Karolina Stankevičiūtė – Punsco Dariaus ir Girėno pagrindinė mokykla, antrąją Nataša Janulevičiūtė – Punsco Dariaus ir Girėno pagrindinė mokykla ir Viktorija Petruškevičiūtė – Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla. Pagyrimus pelnė: Viktorija Balytaitė ir Greta Radzevičiūtė (Punsco Dariaus ir Girėno pagrindinė mokykla), Amelija Sinkevičiūtė–Nevulytė (Seinų lietuvių

„Žiburio“ mokykla).

VII–VIII klasių grupėje buvo 10 mokinių. Vertinimo komisijoje dirbo Birutė Vaičiulienė, Monika Vaitcekauskienė ir Irena Jakubauskienė. Pirmoji vieta skirta Romui Žukauskui – Vidugirių pagrindinė mokykla, antroji Kristijonui Gausai – Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla, trečioji Povilui Pakutkai – Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla.

Licėjaus moksleivių grupėje buvo 5 dalyviai iš Punsco Kovo 11-osios licėjaus. Juos vertino Irena Vilimienė, Nastutė Sidarienė ir Irena Lila. Pirmoji vieta atiteko Gabijai Petruškevičiūtei, antroji Vaivai Vaitcekauskaitei, trečioji Rasai Maksimavičiūtei. Pagyrimus gavo Rita Pečiulytė ir Jonas Kalinauskas.

Visų konkursų prizininkams įteikti diplomai, o vyresniųjų klasių moksleiviai (nuo V kl.) pakviesti į Lenkijos lietuvių draugijos organizuojamą išvyką į Kernavę. Dailiojo žodžio konkurso I–IV klasių laureatai bei patys mažiausieji dalyviai – darželinukai – apdovanoti specialiomis dovanomis. Kitiems konkursų dalyviams įteikti padėkos raštai ir atminimo dovanėlės.

Lenkijos lietuvių draugija nuoširdžiai dėkoja visiems Dailiojo žodžio, Lietuvių kalbos ir literatūros bei Lietuvos istorijos ir geografijos konkursų dalyviams už aktyvumą ir entuziazmą. Tariame ačiū mokytojams už mokinių skatinimą bei kruopštų parengimą, o vertinimo komisijų nariams – už atsakingą darbą.

Ypatingą padėką už paramą konkursams ir edukacinei išvykai į Lietuvą reiškiamo Lenkijos Respublikos vidaus reikalų ir administracijos ministerijai.

Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji

Išvyka į Lietuvos senąsias sostines – gyva pažintis su Tėvynės istorija

LLD INF.

Lenkijos lietuvių draugijos organizuotų Lietuvos geografijos, istorijos, lietuvių kalbos bei dailiojo žodžio konkursų laureatai tradiciškai buvo apdovanoti išvyka į Lietuvą. Šiais metais jų laukė ypatinga kelionė – moksleiviai aplankė senąsias Lietuvos sostines. Tai buvo ne tik ekskursija, bet ir gyva istorijos pamoka, leidusi geriau pažinti savo tautos praeitį, kultūrą ir valstybės ištakas.

Labai svarbu, kad Lenkijos lietuviškų mokyklų mokiniai turėtų galimybę lankytis Lietuvoje, pamatyti istorines vietas, išgirsti pasakojimus apie mūsų valstybės kūrėjus ir savo akimis pamatyti tai, apie ką mokosi pamokose. Tokios išvykos stiprina

Is LLD archyvo

Is LLD archyvo

tautinę tapatybę, skatina domėtis Lietuvos istorija, kultūra ir kalba. Tai taip pat puiki proga vaikams bendrauti tarpusavyje, užmegzti draugystes ir apsispręsti siekti mokslų Punsco licėjuje, puoselėjančiame lietuvių mūsų krašte.

Laureatų ekskursija įvyko gegužės 19 dieną. Kelionę pradėjome Kernavėje – pirmojoje Lietuvos sostinėje ir vienoje svarbiausių šalies istorinių vietovių. UNESCO pasaulio paveldo sąrašė esanti Kernavė paliko didžiulį įspūdį. Mokiniai klausėsi pasakojimų apie šio krašto istoriją, žmonių gyvenimą prieš šimtmečius,

grožėjosi įspūdingais piliakalniais. Vaikai ne tik klausėsi istorijų, bet ir patys lipo į piliakalnius, nuo kurių atsiveria nuostabūs vaizdai į Pajautos slėnį. Tai buvo ypatinga galimybė tiesiogine prasme prisiliesti prie Tėvynės istorijos, pajusti senosios Lietuvos dvasią ir įsivaizduoti, kaip čia gyveno mūsų protėviai. Tokios akimirkos vaikams leidžia istoriją suvokti ne tik protu, bet ir širdimi.

Vėliau kelias vedė į Trakus – kunigaikščio Vytauto Didžiojo miestą. Čia mokiniai dalyvavo edukaciniuose užsiėmimuose Salos ir Pusiasalio pilyse. Salos pilyje jie keliavo Vytauto Didžiojo pėdomis: lankė sosto menę, valdovo apartamentus, susipažino su jo gyvenimu, didžiausiais laimėjimais bei iššūkiais. Edukacijos metu sužinojo, kas lėmė Vytauto tapimą didžiuoju kunigaikščiu ir kodėl jam taip ir nepavyko užsidėti karaliaus karūnos. Kūrybinėje dalyje vaikai iš modelino gamino Vytauto Didžiojo antspaudus.

Pusiasalio pilyje mokiniai dalyvavo nuotaikingoje lobio paieškoje. Didelio susidomėjimo sulaukė ir lobio paieška su metalo detektoriumi. Vaikai žaidė archeologus, bandė sudėlioti archeologines iškasenas. Komandos varžėsi, kas greičiau išspręs užduotis ir suras atsakymus. Tokie

užsiėmimai ne tik pagilino istorijos žinias, bet ir ugdė smalsumą, komandinio darbo bei analitinio mąstymo gebėjimus.

Visą dieną lydėjo puikus oras, gera nuotaika ir nuoširdus vaikų susidomėjimas. Mokiniai buvo drausmingi, aktyvūs, daug klausė ir patys stebino žiniomis apie Lietuvos praeitį. Su mumis keliavo gidas Egidijus – nepaprastai kompetentingas žmogus, tikra istorijos enciklopedija. Jo pasakojimai buvo kupini įdomių faktų, gyvų istorijų ir įtraukiančių

klausimų, todėl visa kelionė tapo dar įdomesnė ir prasmingesnė.

Nuoširdžiai dėkojame Trakų muziejaus darbuotojams už šiltą priėmimą, parodytą dėmesį, edukacijas ir dovanėles vaikams. Tokie susitikimai palieka ypatingą įspūdį ir dar labiau stiprina ryšį su Lietuva.

Ši išvyka dar kartą priminė, kokia graži ir turtinga yra Lietuva – mums artimas kraštas, pilnas istorinių vietų, nuostabios gamtos ir prasmingų pasakojimų. Labai svarbu, kad vaikai ir jaunimas pažintų Lietuvą ne tik iš vadovėlių, bet ir gyvai – keliaudami, matydami, klausydamiesi ir patirdami. Tokios kelionės padeda išsaugoti mūsų tautinę tapatybę, stiprina meilę gimtajai kalbai ir skatina didžiulis savo šaknimis.

Labai ačiū mokytojams, ruošiantiems moksleivius konkursams. Dėkojame Lenkijos vidaus reikalų ir administracijos ministerijai, kuri rėmė Lenkijos lietuvių draugijos organizuojamus konkursus bei laureatų išvyką.

Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji

Punsko lietuvių kultūros namuose sveikinom mamytes!

ASTA PEČIULIENĖ

Jau penktą kartą pirmąjį gegužės sekmadienį daugelis Punsko, Seinų ir Suvalkų krašto vaikų skubėjo į Punsko lietuvių kultūros namus šokiais, muzika, dainomis ir gražiausiomis eilėmis sveikinti savo mamytes. Vaikų sąskrydis „Pasveikinkim Mamytes!“ gimė iš noro parodyti dėmesį ir padėkoti mamoms už pačią vertingiausią dovaną – gyvenimą!

Šių metų šventėje dalyvavo apie 240 vaikų. Punsko LKN vaikų vokalinė grupė „Balsynėlis“ padainavo L. Kernagio dainą „Mama, kaip Tu laikais?“ (vad. E. Grimalauskienė), Suvalkų darželinukai deklamuavo A. Matučio eilėraštį „Mamytei“ (mokyt. J. Orlova), Vidugirių pagrindinės mokyklos ansamblis

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

„Lencūgėlis“ padainavo I. Šeduikienės dainą „Jei širdelėj liūdesys“ bei atliko lietuvių liaudies šokį „Suktinukas“ (mokyt. I. Kalinauskienė), Punksko savivaldybės vaikų darželio ugdytiniai padainavo dainelę „Virė, virė košė“ (mokyt. A. Nevulienė), „Jotvos“ vaikučiai pašoko du šokius „Vėjo malūnėlis“ ir „Vijurkpolkė“ (vad. K. Mauliūtė), Suvalkų lietuvių vaikų meno studija „Sūduviukai“ pagrojo „Polką su variacijomis“ bei padainavo lietuvių liaudies dainą „Tupi grūšon pelėda“ (vad. A. Vaznelis), Punksko muzikos mokyklos vokalinis ansamblis atliko J. Turlienės dainą „Mamai“ (mokyt. A. Vaznelis), Punksko pagrindinės mokyklos II a klasės mokinių šokių grupė „Trepsiukas“ pašoko žemaitišką šokį „Katins juods“ (mokyt. Edita Balkevičienė), Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos mokiniai pagrojo J. S. Bacho „Valstietišką kantatą“ ir maršą (mokyt. A. Beinarius), pabaigoje Punksko LKN vaikų liaudies meno studijos „Puniukai“ kapela mamytės pasveikino polka ir valsiku (vad. A. Pečkaitis ir A. Lekešys), o šokėjai penkiais šokiais: „Ant palangės tupi katinėlis“, „Virė, virė košė“, „Jurgelis meistrėlis“, „Gaspadinė“ ir „Išdaigininkai“ (vad. A. Pečiulienė). Skambant legendinei „Motinėlei obelėlei“ (Leono Povilaičio muzika) visi vaikai tekini bėgo sveikinti savo mamytės – apkabinti, išbučiuoti, padėkoti už tai, kad ji visada šalia mūsų, ar ašaros byra, ar šypsena veidą puošia, ar liūdesys širdelę slegia, ar laimė netelpa delnuose. Mama – tai tas žmogus, kuris gali atstoti visus ir viską, bet jos pačios pavaduoti nieks kitas negali, nesugeba, nemoka.

Tą dieną šventėme visi! Mamytės buvo laimingos, matydamos

savo vaikučius scenoje, vaikai laimingi – nešdami mamytėms pačių padarytas spalvotas gėlytes ir dar apdovanoti skanėstais. Mokytojams ir vadovams už jų sunkų ir atsakingą, bet kaipgi malonų darbą taip pat buvo įteikti padėkos raštai bei kuklios dovanėlės.

Šventę lydėjo dar vienas įvykis – vaikų dailės darbų paroda „Mano mamytė“. O kokių gražių mamų portretų mes tą dieną turėjome progą pamatyti! Juos atliko 52 vaikai. Vieni piešė mamas su makiažu, kiti be, tretie auskariukus ausyse akcentavo, ketvirti mamas papuošė madingais drabužiais, dar kiti blakstienas ilgas it užuolaidos įžvelgė pas savo mamas ir visi be išimties nutapė gražias ir spindinčias mamytės akis. Už tuos darbelius kiekvienam autoriui buvo įteiktos dovanėlės – audinio maišeliai su atspausdomis gėlėmis, kuriuos patys vaikai galėjo nuspalvinti specialiais dažais.

Visas dovanėles mes galėjome dovanoti rėmėjų, kurie šiam renginiui skyrė lėšų, dėka – Lenkijos vidaus reikalų ir administracijos ministerijos bei Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos (programa „Globali Lietuva“).

Ačiū vaikams, mokytojams, vadovams, nuoširdžiai ačiū visoms mamytėms ir tėveliams – už puikius vaikus, su kuriais rengti šventės didžiausias malonumas ir neapsakomas džiaugsmas. Jų šypsniai ir degančios akys – atpildas ir Jums, mamos, ir mums, vadovams ir mokytojams.

Kur „Klumpė“ skamba – ten „Vyčiai“ šoka!

ASTA PEČIULIENĖ

Taip pavadintą koncertą gegužės 10 dieną žiūrovams pristatė du Punsko lietuvių kultūros namų ansambliai – kapela „Klumpė“ ir šokių grupė „Vyčiai“. Muzika ir šokis – „Klumpė“ ir „Vyčiai“ – tai du nematomi siūlai, kurie susipina į vieną gyvą audinį. „Klumpė“ kalba garsais, o „Vyčiai“ kūnu, bet abu ansambliai pasakoja tą pačią istoriją: jausmų, ilgesio, džiaugsmo ar tylos. Kai jie susitinka, gimsta kažkas daugiau nei muzika ar judesys – gimsta patyrimas, kurį žmogus ne tik girdi ar mato, bet ir jaučia, taip gimsta stebuklas. Būtent todėl tai labai patrauklu – nes „Klumpė“ ir „Vyčiai“ apeina protą ir kalba tiesiai su siela. Jie leidžia žmogui pabėgti nuo kasdienybės, išlaisvinti emocijas, pajusti ryšį su savimi ir kitais. Tai tarsi universali kalba, kuriai nereikia vertimo – ją supranta kiekvienas, kuris bent kartą leido sau pajusti.

Šie metai gausūs jubiliejų! Punsko lietuvių kultūros namai švenčia 70-metį, kapela „Klumpė“ 60-metį, o šokių grupė „Vyčiai“ 25-metį. Labai džiaugėmės, kad koncerte dalyvavo garbios viešnios: Lietuvos nacionalinio kultūros centro (LNKC) direktoriaus pavaduotoja Inga Kriščiūnienė, LNKC pasaulio lietuvių bendruomenių kultūros buvusioji specialistė Jurga Gailiūtė bei dabartinė specialistė ir tuo pačiu Vilniaus universiteto dainų ir šokių ansamblio šokių grupės vadovė Indrė Alaburdienė. Tarp pačių garbingiausių svečių buvo du buvusieji „Klumpės“ vadovai Antanas Šliaužys

ir vienas iš klaipėdiečių Vytautas Babaliauskas. Į šventę negalėjo atvykti, bet trumpa žinute atsiliepė Bronius Mūras: „Deja, kaip žinot, tolokai esu, bet visomis geriausiomis emocijomis esu ir būsiu su Jumis visais! Gražaus Jubiliejaus, nuoširdžiai palinkėjimai!!!“, o Valdas Ramanauskas atsiuntė „Klumpė“ tokius linkėjimus:

Mieli kaimo kapelos „Klumpė“ muzikantai ir visi jos bičiuliai,

Nuoširdžiai sveikinu Jus garbingo 60 metų jubiliejaus proga!

Tai gražus ir prasmingas kelias, kupinas muzikos, bendrystės, linksmų akimirkų ir meilės lietuviškai dainai.

Labai gaila, kad negaliu atvykti į šventinį koncertą ir kartu pasidžiaugti šiuo ypatingu jubiliejumi, tačiau mintimis esu su Jumis. Sveikinu visus esamus ir buvusius kapelos dalyvius, linkiu stiprios sveikatos, neišsenkančio muzikinio entuziazmo, gausių klausytojų ir dar daug gražių metų scenoje. Tegul „Klumpė“ ir toliau skamba, vienija žmones, neša gerą nuotaiką ir saugo mūsų tradicijas ateities kartoms.

Koncerto pradžioje prisiminėme kapelos įsikūrimo istoriją, pasakotą buvusio dalyvio Valento Uzdilos lūpomis. Įsimintini Juozo Kalesinsko žodžiai „Vyrų, ateikim pagraic“, išsakyti 1966 m. rudenį, davę pradžią Punsko kapelai, pavadintai „Klumpė“ vardu, kuri anuomet pradėjusi groti skamba iki šių dienų ir garsina mūsų kraštą ne tik artimiausioje aplinkoje, bet ir plačiame pasaulyje, ypač Lietuvoje. O juk nešioti Lietuvą širdy – visuomet buvo ir bus mūsų siekis. Tad kūriniai, skambėję koncerto

GLOBALI LIETUVA

LIETUVOS RESPUBLIKOS
UŽSIENIO REIKALŲ
MINISTERIJA

Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji

metu, buvo skirti, tarp kitko, Tėvynei, jos garbingai praeičiai ir dideliame mūsų džiaugsmui sulaukus laisvos, modernios valstybės. O Tėvynės gerovė atsispindi žmonių nuotakose ir nūdienos darbuose. Instrumentinę muziką, dainas keitė linksmi, energingi šokiai. Nes kai „Klumpė“ minėjo savo 35-metį, Punsko lietuvių kultūros namuose gimė dar vienas kūdikis – jaunimo šokių grupė „Vyčiai“. Šie du kolektyvai ir nusprendė per gyvenimą eiti kartu. Kartais jų keliai išsiskiria, bet metiniams koncertams visada sueina draugėn.

Smagu buvo pristatyti publikai ypatingus koncerto dalyvius. Tai Tomo Staskevičiaus šeima, kurios trys atstovai – „Klumpės“ muzikantai: mušamųjų meistras tėtis Tomas, smuikininkai sūnus Aidis ir dukra Adriana. Kažkada dar grojo ir jaunylė Aleksandra, bet šiuo metu ji šoka „Vyčių“ jaunimo grupėje. Dar viena „Klumpės“ šeima tai Darius Makauskas – akordeonininkas ir dukra Irmėna – smuikininkė. Trečia išskirtinė šeima, dalyvavusi jubiliejiname koncerte – Valdo ir Lidijos Savickų: abu tėvai „Vyčių“ šokėjai, o vienintelis sūnus – muzikantas, grojantis mygtukiniu akordeonu.

Norėdami leisti pailsėti muzikantams, pasiklausėme a. a. vadovo Jono

Zakaravičiaus minčių apie kapelos repertuarą. Jis pasidžiaugė, kad „Klumpė“ neeilinė būtent dėl savo atliekamo repertuaro. J. Zakaravičius darbo Punske misiją apibūdino keliais žodžiais – atrasti, išsaugoti ir perduoti ateities kartoms. Todėl jo repertuaro šaltinis būdavo Juozo Vainos išleistas knygos „Nuo Punsko iki Seinų“. Jam tai daryti buvo bepigiu, nes ankstesni kapelos vadovai visai kitaip ir kitur ieškodavo kūrinių. Tais laikais tarpvalstybinė siena buvo geležinė uždanga, tačiau radijo klausytis žmonės galėjo. Tad ilgametis „Klumpės“ vadovas Jonas Vaina klausėsi radijo transliuojamų melodijų. Kurios labiausiai patikdavo – įrašydavo į magnetofono juostelę, po to jų klausydavosi, rašydavo gaidas ar mokėsi groti pats, o paskui mokydavosi iš klausos kiti dalyviai. Jubiliejiname koncerte skambėjo dabartinio ir buvusių vadovų kūryba.

Neužmiršome paminėti ir visų „Klumpės“ vadovų, kurių per 60 metų buvo 10: Antanas Šliaužys (1967–1974), Jonas Algirdas Vaina (1974–1985), Valdas Ramanauskas (1985–1990), Bronius Mūras (1990–1991), Vytautas Babaliauskas (1991–1992), Vytautas Pečiulis (1993–1996, 1997–1998), Jonas Zakaravičius (1996–1997, 1998–

2018), Antanas Maziliauskas (2018–2020), o nuo 2020 m. – Artūras Pečkaitis ir Arūnas Lekešys.

„Klumpė“ turi dar ypatingų žmonių, kuriais gali didžiuotis. Šiomet sukanka 50 metų, kai kapeloje dalyvauja Petras Severinas. Jam įteikta medinė klumpelė – J. Makausko drožinys, žymintis tą sukaktį. Tai trečias kapelos dalyvis, kuris ansamblyje dainuoja pusę amžiaus. Anksčiau tokie pat suvenyrai įteikti Valentui Uzdilai ir Petrui Grigenčiui.

Galiausiai „Klumpė“ labai taikliai apibūdino vadovas J. Zakaravičius žodžiais: „Aš manau, kad „Klumpė“ turi *dūšių*, todėl ji ir yra išskirtinė, čia glūdi jos jėga ir vertybė!“

O „Vyčiai“ kol kas dar tik auga ir stiprėja... Ansamblį 2018 m. papildė jaunimo – studentų grupė, kuri savo šokiais suteikia daug žavesio, energijos ir žaismingumo. Vyresnieji pasižymi nepriekaištinga elegancija, gracija, judesių santūrumu ir šokimo patirtimi. Su „Vyčiais“ nuo pat kolektyvo įsikūrimo dirba vadovė A. Pečiulienė.

Mes didžiuojamės savo nuveiktais darbais, mus žino ne tik Punksas, bet ir visa Lietuva bei dar platesnis pasaulis. Mes tapatinamės su Lietuva, nes ji mūsų Motina, mūsų medžio šaknys, tvirtai laikančios mus šioje lietuviškoje žemėje. Labai dėkojame visiems, kurie kas ilgiau, kas trumpiau praeityje buvę šių ansamblių dalyviai (tokių priskaičiuota apie 130 „Klumpėje“ ir apie 90 „Vyčiuose“), palikote savo pėdsaką mūsų ansamblių veikloje, prisidėjote prie to, jog šiandieną mes esame ir turime viltį, kad būsimė dar ilgai. Kol „Klumpė“ skambės – tol „Vyčiai“ šoks!

Dėkoju visiems, kas prisidėjo prie renginio vyksmo – ansamblių dalyviams, šauniems vedėjams Inai ir

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Tomui, techniniam personalui: Vidai, Robertui ir Daumantui, mergaitėms, platinusioms bilietus – Inesai ir Sarai, mūsų puikiam ūkvedžiui Vytautui, kad visi kartu sukūrėme šventę. Ačiū iš visos širdies!

Renginį rėmė Lenkijos vidaus reikalų ir administracijos ministerija bei Užsienio reikalų ministerijos programa „Globali Lietuva“.

Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji

GLOBALI LIETUVA

LIETUVOS RESPUBLIKOS
UŽSIENIO REIKALŲ
MINISTERIJA

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Seinų kunigų seminarijos įkūrimo aplinkybės

MRF MEDIJŲ
RĖMIMO
FONDAS

Pranešimas skaitytas gegužės 11 dieną LR Seime vykusioje konferencijoje „Seinų kunigų seminarija – lietuviybės židiny“

ALGIMANTAS KATILIUS

Seminarijos įkūrimo aplinkybės galima vertinti keliais aspektais. Pirmiausia galima pabrėžti, kad pagal Tridento bažnytinio susirinkimo nutarimus vyskupijoje turėjo būti įsteigta diecezinė kunigų seminarija. Jos kūrimas taip pat fiksuotas Seinų (Augustavo) vyskupijos įsteigimo 1818 m. birželio 30 d. popiežiaus bulėje *Ex imposita Nobis*. Kaip matome, seminarijai steigti buvo tvirtas teisinis pagrindas. Kitos Seinų kunigų seminarijos kūrimo aplinkybės išplaukė iš vyskupijos vidaus gyvenimo poreikių. Šias vidines priežastis galima suskirstyti į dvi grupes: 1. Diecezinių kunigų trūkumas. 2. Lietuviškai mokančių kunigų problema.

Naujai įkurtose Vygrių, o vėliau Seinų (Augustavo) vyskupijose dvasininkų trūkumą iš esmės lėmė ta aplinkybė, kad iš Prūsijai atitekusių Žemaičių ir Vilniaus vyskupijų dalių nemaža kunigų pasitraukė į buvusias gimtųjų vyskupijų dalis. Šią problemą bandyta spręsti į pastoraciją įtraukiant vienuolius. Prieš tapdami dieceziniais kunigais, jie Romoje turėjo gauti atleidimą nuo vienuolinių įžadų, t. y. sekuliarizuotis. Vienuolių sekuliarizacija prasidėjo dar vyskupo Mykolo Pranciškaus Karpavičiaus laikais. Pirmiausia sekuliarizavosi vyskupijoje buvusių vienuolynų vienuoliai, nes Prūsijos valdžia atėmė vienuolynų turtus ir jie užsidarinėjo.

Witold Jemielity nurodo, kad Prūsijos karalius jau 1799 m. pasiuntė vieno kamendulio ir trijų dominikonų iš Seinų prašymus į Romą. Vėliau vienuoliai atvykdavo iš už Vygrių ir Seinų (Augustavo) vyskupijų ribų, daugiausiai iš Vilniaus vyskupijos ir šiek tiek iš Žemaičių vyskupijos. Pavyko nustatyti, kad nuo XIX a. pradžios iki vidurio į Seinų (Augustavo) vyskupiją atvyko 140 vienuolių (dalis po kiek laiko išvyko). Daugiausia buvo dominikonų ir bernardinų – net po 34. Šitaip sukomplektuotas vyskupijos kontingentas kėlė ir problemų: moralės, išsilavinimo, apeigų atlikimo. Nepaisant to, dauguma atvykusių vienuolių (nesvarbu – legaliai ar nelegaliai) tvirtai integravosi į vyskupijos pastoracinį gyvenimą ir taip prisidėjo sprendžiant dvasininkų trūkumo problemą. Nemažai buvusių vienuolių pakilo hierarchijos laiptais – tapo garbės kanauninkais, buvo paskirti dekanais.

Pastoraciniam darbui lietuvių gyvenamoje vyskupijos dalyje reikėjo kunigų, mokančių lietuvių kalbą. Iš vyskupijos vyresnybės susirašinėjimo gerai matyti, kad pastoracijai lietuviškose parapijose reikėjo mokėti lietuvių kalbą, nes kitaip būtų sunku susikalbėti su parapijiečiais. Seinų (Augustavo) vyskupas ordinaras Mikalojus Jonas Manugevičius savo rašte generaliniam konsistoriui tiks-

liai apibūdino situaciją – lietuviškose parapijose arba mažai, arba niekas nesupranta lenkiškai. Į grynai pastoracinę ir praktinę vyskupijos dvikalbystės problemą dėmesį oficialiai atkreipė Polikarpas Augustinas A. Marciejevskis, kuris pats gerai mokėjo lietuvių kalbą. Jis pažymėjo, kad vyskupijoje yra vartojamos lenkų ir lietuvių kalbos. Ganytojiškus laiškus, valdžios įsakymus, kuriuos reikia iš sakyklos pagarsinti, dvasinius pamokymus ar kitus dalykus kunigams įsakė skelbti ta kalba, kurią vartoja vietos žmonės, t. y. lenkų arba lietuvių. Vadinas, lietuvių kalbos mokėjimas buvo būtina sąlyga sėkmingam pastoraciniam darbui lietuviškose parapijose. Trūkstant lietuviškai mokančių kunigų, Seinų (Augustavo) vyskupijos vyresnybė labai rūpinosi, kad kiekvienas tinkamas kandidatas gautų kunigystės šventimus. Vyskupas M. J. Manugevičius rašo generaliniam konsistoriui Tikocino seminarijoje radęs klieriką Tomą Gracevičių, kuris mokas lietuvių kalbą. Jis ketverius metus studijavęs teologiją ir, profesorių nuomone, esąs tinkamas dvasininkų luomui, jį galima šventinti kunigu. Iš generalinio konsistoriaus pranešimo sužinojome, kad tai netrukus ir buvo padaryta.

Vyskupas M. J. Manugevičius po savo ingreso 1826 m. liepos 9 d. Seinų katedroje vizitavo vyskupijos

Seinų kunigų seminarijos pastatas šiandien

lietuviškosios dalies parapijas ir šios vizitacijos metu įsitikino būtinumu kuo greičiau Seinuose steigti kunigų seminariją. Jis samprotavo: „Lankydamas vyskupiją ir katedros bažnyčią, atkreipiau dėmesį į septyniuose dekanatuose esančius dvasininkus, administruojamus generalinio konsistoriaus. Suradau nepakankamą skaičių darbininkų Kristaus vynuogyne, kur žmonės kitos kalbos, kaip lietuvių, nemoka ir nesupranta. Pajutau savo širdyje įsipareigojimą įveikti tą neatidėliotiną ir neatliktą reikalą, ko kitaip pasiekti negalima, kaip tik tai prie katedros įsteigiant seminariją, kurioje jaunimas rengtųsi tam šventam luomui.“ Anot Pr. Augustaičio, kunigų seminarija Seinuose buvo iškilmingai atidaryta 1826 m. lapkričio 1 d., bet vyskupas M. J. Manugevičius iškilnėse nedalyvavo. Tai buvo trylikta seminarija Lenkijos Karalystės teritorijoje. Taip prasidėjo Seinų kunigų seminarijos veikla, kuri truko iki 1915-ųjų, t. y. 89 metus.

Dabar pažiūrėkime, kaip sekėsi įgyvendinti svarbiausią Seinų kunigų seminarijos įkūrimo uždavinį, t. y. priimti į ją jaunuolius iš lietuviškų parapijų. Pranešime apie būsimų klierikų 1826 m. rugpjūčio 17 d. Rudaminoje laikytą egzaminą nurodoma, kad iš 29 asmenų tik du buvo lenkai, o visi kiti, anot egzaminą priiminėjusio vyskupo sufragano P. A. Marciejevskio, buvę lietuviai. Daugiausia kandidatų atvyko iš Liudvinavo parapijos – net 4, po 2

kandidatus – iš Marijampolės, Leipalingio, Rudaminos, Kalvarijos, Naumiesčio (Vladislavovo) parapijų ir po vieną – iš Bartninkų, Vilkaviškio, Miroslovo, Pilviškių, Vištyčio, Virbalio, Sintautų, Griškabūdžio, Liškiavos, Gelgaudiškio, Simno, Barglavo, Zapyškio, Plokščių parapijų. Ir vėlesniais metais dauguma klierikų buvo kilę iš lietuviškosios vyskupijos dalies. Susumavus turimus duomenis apie Seinų kunigų seminarijos klierikų geografinę kilmę, t. y. 910 klierikų iš bendro 1196 stojusiųjų skaičiaus, galima padaryti išvadą, kad žymiai daugiau kandidatų stojo iš Seinų (Augustavo) vyskupijos lietuviškosios dalies: Naumiesčio (Vladislavovo), Marijampolės, Vilkaviškio, Kalvarijos, Seinų dekanatų (apskričių). Iš šio regiono atvyko mokytis 687 klierikai – 75,5 % bendro 910 asmenų skaičiaus. Daug mažiau buvę kandidatų iš lenkiškosios vyskupijos dalies, t. y. 178 (19,6 %) klierikai. Iš už vyskupijos ribų atvyko 45 (4,9 %) klierikai. Kandidatų gausa ypač išsiskyrė Zonavikijos regionas: Griškabūdis, Naumiestis, Sintautai. Šiek tiek mažiau stojo iš Marijampolės ir Vilkaviškio apylinkių.

Kokia buvo klierikų tautinė (etninė) sudėtis? Kalbant apie 1826–1903 m. stojusiųjų į seminariją vartotą kalbą ar tautinę kilmę (kai kuriais atvejais), bent kiek pagrįsciau galima teigti, kad didesnė tikimybė, jog valstiečių luomo asmenys iš etniškai lietuviškų parapijų buvo etniniai lietuviai, kurių gimtoji kalba buvusi lietuvių. Kita vertus, galima pažymėti, kad visų luomų asmenys, kilę iš lenkiškų parapijų, galėjo būti etniniai lenkai, kurių gimtoji kalba – lenkų. Žinoma, remiantis įsigalėjusia nuomone, galima manyti, kad bajorų ir miestiečių luomų žmonės, kilę iš lietuviškų parapijų, irgi galėję namuose vartoti lenkų kalbą, o XIX a. pabaigoje–XX a. pradžioje

būti apsisprendę moderniosios lenkų tautos naudai, bet galėjo būti tapę ir sąmoningais lietuviais. Jų etninės kilmės klausimas pernelyg sudėtingas. Taigi neturint konkrečių duomenų apie kiekvieną iš šios grupės asmenų, jų priskyrimas kuriai nors tautinei grupei yra per daug abejotinas ir iš esmės negalimas. Atsižvelgiant į visas čia paminėtas aplinkybes, galima tik drįsti teigti, kad 1826–1903 m. Seinų kunigų seminarijoje vyraujant iš etninių lietuviškų parapijų kilusiems valstiečių kilmės asmenims, galėjo būti stoję 80 % ar net 81 % lietuviškai kalbančiųjų, t. y. etninių lietuvių.

1904–1908 m. buvo nurodoma į seminariją stojusių asmenų tautybė. Iš pateiktų duomenų matosi, kad iš lietuviškų parapijų 1904–1908 m. stojo 51 (50,5 %) kandidatas, lenkiškosios vyskupijos dalies – 34 (33,7 %) kandidatai ir iš už Seinų vyskupijos ribų atvyko 16 (15,8 %) kandidatų.

Kun. Romualdas Jalbzykovskis, tapęs seminarijos vicerektoriumi, stengėsi padidinti lenkų klierikų skaičių ir taip subalansuoti, kad lietuvių ir lenkų būtų po lygiai. „Šaltinio“ duomenimis, 1909 m. į Seinų kunigų seminariją buvo priimti 25 jaunuoliai, iš kurių, korespondencijos autoriaus teigimu, 13 buvo lietuviai, trys neaiškos tautybės, vienas baltarusis, o likę lenkai. Į seminariją 1911 m. įstojęs Feliksas Bartkus prisiminė, kad stojamuosius egzaminus laikė 36 lietuviai ir apie 10 lenkų. Paskelbus egzaminų rezultatus, į seminariją buvo priimti 6 lietuviai ir 6 lenkai. Vėliau dar buvo priimti 5 lenkai. F. Bartkus daro išvadą: „Tai buvo pirmi metai, kada lenkų buvo priimta daugiau negu lietuvių. Spėju, kad taip padaryta R. Jalbrzykowskio įtakoje, nors neabejoju, kad su vyskupo A. Karoso žinia.“ Šis F. Bartkaus spėjimas nėra be pagrindo, nes ir prelatas M. Krupavičius nurodo, jog vyskupas A. Karosas pritarė pastangoms, kad seminarijoje per pusę mokytųsi lietuvių ir lenkų.

Gegužės gamtos dovanos

BOŽENA BOBIN

Gegužė žolininkystės kalendoriuje – ypatingas mėnuo. Tai metas, kai vešėti pradedantys augalai sukaupia daugiausia vitaminų, mineralų ir eterinių aliejų. Žemė, įšilusio nuo vis stipresnių saulės spindulių, skatina augmeniją stieptis į viršų, skleisti lapus ir žiedus. Pavasarį gamta ypač dosniai dalijasi savo turtais, kurie yra neįkainojami žmogaus sveikatai.

Vaistažolių ir naudingų augalų yra begalė. Tačiau nebūtina iškart išmanyti sudėtingiausių žolininkystės niuansų ar kaupti dešimčių skirtingų rūšių. Galima pradėti nuo kelių populiariausių, bet labai veiksmingų pavyzdžių, augančių visur, kur tik yra gabalėlis žemės.

Vos išėjus iš namų verta pasidairyti po kojomis. Liaudies išmintis sako, kad tam tikri žolynai patys „ateina“ pas žmogų – jie pradeda augti šalia tų namų, kurių gyventojams labiausiai reikia juose esančių mikroelementų. Nors didžioji dalis augalų yra naudingi ir valgomi, svarbu atsiminti, kad gamtoje esama ir nuodingų rūšių arba tokių, kurių tik tam tikros dalys tinkamos vartoti. Visgi yra augalų, kuriais galima mėgautis drąsiai – jie puikiai pažįstami, saugūs ir lengvai pritaikomi kasdienėje mityboje. Be to, yra plačiai paplitę, o jų arbatos ar šviežios dalys, vartojamos nedideliais kiekiais, stiprina sveikatą ir gerina savijautą. Pasivaikščiojimo sode, pievoje ar miške metu galite patys prisirinkti puokštę gegužės gamtos dovanų ir jų paskanauti.

ŽOLYNAI

Jų yra nesuskaičiuojama gausybė, tačiau šį kartą pakalbėkime apie tuos, kuriuos atpažinti bus lengva kiekvienam.

DIDŽIOJI DILGĖLĖ. Tai tikras geležies ir energijos šaltinis. Vertingiausi yra jauni ūgliai su keliomis poromis lapų, dar nesukrovę žiedų – tada dilgėlė švelniausia ir turtingiausia vertingų elementų. Nors paprastai ją laikome piktžole, dilgėlė efektyviai gerina virškinimą, reguliuoja medžiagų apykaitą, skatina kraujodarą ir padeda reguliuoti cukraus kiekį kraujyje. Jos užpilai pasižymi detoksikuojamuoju poveikiu, padeda slopinti uždegiminiuosius procesus. Ką galite pasigaminti kad ir kiekvieną dieną? Kruopščiai nuplovę, spauskite sultis, smulkinkite į salotas (tik prieš tai nepamirškite nuplūkyti karštu vandeniu ar sutrinti, kad nebedilgintų!) arba tiesiog plikykite arbatą. Beje, nors dilgėlės „kandimo“ dažniausiai saugomės, liaudies išmintis sako, kad tai – tik į naudą. Tikima, kad odos padilginimas suaktyvina kraujotaką ir veikia kaip natūrali terapija, padedanti malšinti sąnarių skausmus ar reumatą. Žinoma, dilgėlės naudingos ne tik mums: iš jų galima pagaminti puikią natūralią trąšą, kurią itin mėgsta daržovės ir sodo gėlės.

PAPRASTOJI KIAULPIENĖ. Jos žiedai pievose spindi tarsi mažos saulės. Pats augalo pavadinimas išduoda, kad jis ne tik itin mėgstamas žoliaėdžių gyvūnų, bet ir pasižymi viduje esančiu baltu pieneliu. Nors šis skystis kartus, būtent tame kartume slypi didžiausia

vertė: jis aktyvina virškinimą ir padeda kepenims valytis. Liaudies medicinoje šiuo pieneliu tepamos karpos, o mokslas jame įžvelgia dar didesnę potencialą – dėl sudėtyje esančio natūralaus kaučiuko kai kurios kiaulpienių rūšys jau pradedamos naudoti net tvarių automobilių padangų gamyboje.

Visos kiaulpienės dalys turi gydomųjų savybių, tačiau paprasčiausia rinkti geltonus žiedus. Juose gausu antioksidantų, jie teigiamai veikia kepenis ir kvėpavimo takus (populiarus pienių „medus“ ar sirupas). Žiedų arbata liaudies medicinoje vertinama kaip švelni raminamoji priemonė, padedanti kovoti su nemiga ar stresu. Be šių savybių, kiaulpienė yra puiki pagalbininkė virškinimui – ji skatina skrandžio sulčių išsiskyrimą ir gerina apetitą. Taip pat švelniai valo organizmą, varo skysčius, todėl padeda inkstams šalinti toksinus ir druskas. Įdomu tai, kad geltoni žiedlapiai turi liuteino, kuris labai naudingas mūsų akių sveikatai ir regėjimui stiprinti. Kol pievos geltonuoja, papuoškite žiedlapiais salotas ar pasimėgaukite aromatinga arbata.

PAPRASTOJI GARŠVA. Tai ne tik piktžolė, bet ir neįkainojamas vaistas bei pavasario „supermaistas“. Garšva pasižymi stipriu šarminiu poveikiu, padeda atkurti organizmo rūgščių ir šarmų pusiausvyrą. Lotyniškas

pavadinimas (*Aegopodium podagraria*) byloja, kad tai puiki priemonė podagrai ir sąnarių ligoms gydyti, nes skatina šlapimo rūgšties išsiskyrimą. Viduramžiais ji buvo specialiai auginama vienuolynų soduose, nes po žiemos greičiausiai atstatydavo nusilpusį organizmą. Garšvos lapuose slypi tikra vitaminų bomba: vitamino C čia daugiau nei citrinose, taip pat gausu geležies, kalio ir magnio. Gegužė – geriausias metas rinkti šviesiai žalius jaunos, dar blizgančius ir iki galo neišsiskleidusius lapelius. Savo skoniu, primenančiu morkų ir petražolių derinį, garšva praturtins bet kokias salotas, žaliuosius kokteilius ar sriubas, suteikdama jiems gaivumo ir gausybę mikroelementų. Be abejo, ji tinkama ir arbatai.

ŠLIAUŽIANČIOJI TRAMAŽOLĖ. Ją atpažinsite iš šliaužiančių stiebų, inksto formos lapelių ir violetinių žiedų. Patrynus lapelį, pasklinda aštrus mėtų, šalavijų ir sakų aromatas. Lietuvoje

šis augalas nuo seno vadinamas pavarario budintoju. Pats pavadinimas išduoda galią „tramdyti“ ligas: senoliai tramažole gydydavo ne tik įsisenėjusį kosulį ar sinusitą, bet ir naudodavo sudirgusiam skrandžiui raminti.

Senovės kaimuose ši žolelė buvo laikoma ir magiška – šeimnininkės jos dėdavo į tvartus tikėdamos, kad ji apsaugos karves ir padės joms duoti daugiau pieno. O kol Europoje dar nebuvo paplitę apyniai, būtent tramažole lietuviai skanindavo namų gamybos alų.

Su šiuo augalu siejama ir garsi istorinė pergalė: pasakojama, kad 1683 m. žygiuodamas į Vienos mūšį karalius Jonas III Sobieskis pamatė vietinius gyventojus, vartojančius šią žolę. Pastebėjęs teigiamą jos poveikį, jis įsakė tramažolės arbatą girdyti savo karius, kad apsaugotų juos nuo dizenterijos epidemijos. Tokiu būdu kariuomenė atgavo jėgas ir pasiekė pergalę. Vartoti tramažolę labai paprasta: keletą stiebelių užplikykite vandeniu arba šviežiais lapeliais gardinkite salotas, užtepėles ar kitus patiekalus.

MEDŽIAI

Gydomųjų savybių turi ne tik žolės, bet ir medžiai. Japonų „miško maudynių“ (Shinrin-yoku) praktika moksliskai patvirtina, kad buvimas miške mus veikia per fitoncidus. Tai augalų išskiriamos lakiosios medžiagos – savotiški natūralūs antibiotikai, kuriais medžiai ginasi nuo bakterijų ir grybelių. Mums tiesiog kvėpuojant miško oru, šios medžiagos ne tik stiprina mūsų imunitetą, bet ir žymiai mažina streso hormono kortizolio kiekį, lėtina širdies ritmą bei gerina nuotaiką. Miško terapiją galime tęsti namuose, parsinešę medžių lapų, ūglių, spyglių.

PUŠŲ ŪGLIAI. Specifinį kvapą pušims suteikia terpenai – fitoncidų grupės junginiai. Jie pasižymi stipriu priešūždegiminiu poveikiu, valo kvėpavimo takus, mažina streso hormonų kiekį ir netgi gali malšinti raumenų skausmą. Mokslininkai teigia, kad

pušų aromatas ne tik ramina, bet ir aštrina protą bei gerina koncentraciją.

Gegužę galite rinkti jaunos lipnius ūglius, tačiau darykite tai atsakingai: neskinkite visų ūglių nuo vieno medžio ir visada palikite viršūnę, kad medis toliau stieptųsi į viršų. Paprasčiausias būdas juos vartoti – susmulkinti ir užpilti karštu (ne verdančiu) vandeniu. Norintys miško jėgą išsaugoti ilgiau ūglius sluoksniuoja su cukrumi ar medumi ir taip pasigamina aromatingą sirupą, kuris yra nepakeičiamas užklupus žiemos peršalimams.

Svarbu: pušų ūglius vartokite saikingai, nes dervingos medžiagos gali dirginti inkstus, todėl tokios arbatos ar nuovirai labiau tinka trumpalaikiam pastiprinimui, o ne kasdieniam vartojimui.

BERŽO LAPAI. Pavasarį verta priškabyti jaunučių šviesiai žalių beržo lapelių. Jų arbata yra itin švelni ir

pasižymi stiprių detoksikuojamuoju poveikiu: šalina perteklinius skysčius, mažina tinimus ir švelniai plauna smėlį iš inkstų. Mokslininkai pastebi, kad beržų giraitėse oras yra itin švarus – medžių išskiriamos medžiagos taip efektyviai naikina bakterijas, kad oras beržynuose prilygsta vos ne operacinės sterilumui.

Beržo nuovirai nepakeičiami ir grožio procedūroms: jie stiprina plaukų šaknis bei ramina odą. Tačiau didžiausia beržo šlovė atsiskleidžia pirtyje. Tradicinė beržinė vanta – tai ne tik masažo priemonė, bet ir karšta fitoncidių terapija: garuose sušilę lapai į aplinką išskiria visą savo gydomąją galią, kuri per atsivėrusias odos poras valo organizmą, o ant akmenų pilamas vantų nuoviras pripildo pirtį gaisvaus miško aromato. Ne veltui beržas vadinamas pavasario švaros simboliu – jis išvalo ne tik kūną, bet ir sielą.

LIEPOS LAPAI. Nors labiausiai vertiname liepų žiedus, jų jauni lapai yra puikus pavasarinis maistas. Dalyvaudama miškasodyje, iš girininkų išgirdau įdomią frazę: „Jei pažįsti augalus – girioje badas nebaisus.“ Būtent tada sužinojau, kad pavasariniai liepų lapeliai yra ne tik valgomi, bet ir labai vertingi. Jie itin švelnūs, nekarštūs, juose gausu vitamino C ir virškinimui naudingų gleivių. Šviežius lapus galima vartoti salotoms arba kramtyti sudirgus gerklei. Jų arbata puikiai atpalaiduoja po įtemptos dienos.

Pavasaris – tai laikas, kai kiekvienas išsiskleides pumpuras tampa kvietimu giliau pažinti mus supantį pasaulį. Rašydama šį straipsnį ir žvelgdama pro langą į pradedančias sprogti alyvas, suvokių, kiek daug dar neatrastų skonių slypi visai šalia mūsų. Lig šiol alyvos džiugino tik akis ir pripildydavo namus svaiginančio aromato, tačiau šį pavasarį jų violetinės bei baltos kekės prabils ir į skonio receptorių. Tai bus nauja patirtis – pradedant puodeliu aromatingos arbatos ir baigiant puriais blyneliais, papuoštais trapiais violetinės ar baltos spalvos žiedlapiais. ☺

Keletas patarimų pradedančiam žolininkui

Atsakomybė: Rinkite augalus toli nuo gatvių ir pramonės rajonų. Įsitikinkite, kad šalia esantys laukai nebuvo purškiami pesticidais. Svarbiausia – skinkite tik tuos augalus, kuriuos labai gerai pažįstate.

Geriausias laikas: Žoleles geriausiai rinkti rytą, kai nudžiūsta rasa, bet saulė dar nespėja jų „nuvarginti“ (tuomet eterinių aliejų koncentracija didžiausia).

Meilė gamtai: Niekada nenuskinkite visų augalų vienoje vietoje – palikite bent trečdalį jų gamtos gyvybingumui palaikyti ir sėkloms subrandinti.

Mėgaukitės procesu: Augalų rinkimas gryname ore gydo ne

mažiau nei pati arbata. Tai savotiška meditacija.

Saikas ir sąmoningumas: Vaistažolės yra koncentruota gamtos galia. Geriausi rezultatai pasiekiami pamažu, formuojant tvarius įpročius, o ne bandant viską išgydyti per vieną dieną. Stebėkite gamtos ciklą – saugiausia vartoti žoleles, kurios šiuo metu natūraliai auga ir žydi jūsų aplinkoje.

Arbatos paruošimas: 1–2 valgomuosius šaukštus šviežių (susmulkintų) arba 1 šaukštą džiovintų žolelių užpilkite stikline karšto (apie 90 °C) vandens. Palaikykite 10–15 minučių, kol pritrauks. Plikydami arbatą, būtinai uždenkite puodelį. Taip neleisite su garais išgaruoti vertingiems eteriniams aliejams ir aromatui – visa gydomoji galia liks vandenyje. Nukoškite ir mėgaukitės visą dieną.

KATARAKTA

Išgydyk pas mus savo akis!

Mūsų klinika – viena geriausių kataraktos diagnostikos ir gydymo centrų.

PROCEDŪRA FINANSUOJAMA LIGONIŲ KASOS LĖŠOMIS
Pacientas gali pasirinkti „premium“ lėšą!

DAUGIAU INFORMACIJOS INTERNETE

MŪSŲ METODO PRIVALUMAI:

- ✓ Nedidelis pjūvis (1–2 mm)
- ✓ Be siūlių
- ✓ Be hospitalizavimo
- ✓ Greitas sveikimo procesas
- ✓ Nuskausminimas laisvai
- ✓ Greitai atliekama procedūra

PAPILDOMAI:

- ✓ Be eilių

UŽSIREGISTRUOK VIZITUI!

+48 794 103 317

uabkatarakta@gmail.com

katarakta.eu

Lietuvos žiniasklaida

MRF

MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

2026 05 11–26

Šįkart šalies politinius įvykius ryškiai užgožė pranešimai iš prokuratūros, policijos, pasieniečių ir kariuomenės. Atliekant ikiteisminį tyrimą dėl galimo sukčiavimo, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba atliko kratas „Nemuno aušros“ vadovo Remigijaus Žemaitaičio ir jo kolegės Daivos Petkevičienės darbo vietose ir partijos būstinėje. Generalinė prokuratūra paskelbė pradėjusi ikiteisminį tyrimą dėl galimai apgaulingo finansinės apskaitos tvarkymo Europos Parlamento nario, buvusio Konstitucinio Teismo pirmininko Dainiaus Žalimo vadovautoje įstaigoje „Teisės ir demokratijos centras“.

Tačiau tai nepalyginama su Lietuvos teisėsaugos struktūrų surengta operacija Šalčininkuose prieš cigarečių kontrabandininkų grupuotę, kuriai galimai priklausė savivaldybės valdininkai, pasieniečiai, kriminalinio pasaulio veikėjai. Kratos atliktos ir kitose institucijose, įtariamųjų būstuose bei Šalčininkų policijos komisariate.

Policijos departamente surengtoje spaudos konferencijoje kalbėta, jog atliekant 74 kratas dalyvavo daugiau nei 100 policijos pareigūnų. Sulaikyti 27 asmenys, iš jų 13 – policijos ir sienos apsaugos tarnybos pareigūnai. Per kratas rasta nemažai nusikaltimams naudotos įrangos: termovizorių, dronų, cigarečių pakavimo priemonių, GPS siųstuvų, radijo ryšio priemonių, kaukių. Iš viso byloje – 49 įtariamieji, areštuota daugiau nei 4 mln. eurų vertės turto. Anot portalo lrytas.lt, iš 10 sulaikytų policijos pareigūnų 8 dirba Šalčininkų rajono policijos komisariate, kiti – Vilniuje.

Kad įvairiais būdais gabenama kontrabanda iš Baltarusijos, kalbos sklido ne vienus metus. Be abejo, negalėjo tokių kalbų negirdėti ir teisėsauga, ir

aukščiausia šalies valdžia. Kodėl niekas nesiėmė veiksmų įvedant tvarką pasienyje, šiandien sunku atsakyti. Gyventojai, aišku, visada turėjo savo atsakymus į tai.

Atrodo, jog kova su kontrabandos gabenimu visada rūpėjo pirmiausia žiniasklaidai. Po pasirodžiusio eilinio straipsnio ar reportažo sujudėdavo su tuo turinčios kovoti tarnybos, su laikydavo kokį trečiaeilį gaujos narį, kuris gal savo daržinę „išnuomojęs“ rimtiems nusikaltėliams ar pats ant kupros perneša surinktas cigarečių dėžes. „Didelių veikėjų“ niekas nejudino, bet – kaip savo reportažuose iš pasienio yra rašęs minėtas portalas – vietos gyventojai puikiai žinojo, kurie jų kaimynai iš ko pasistatę namus ir važinėja su neprastais automobiliais, nors nė vienas šeimos narys niekur nedirba arba dirba... pasienio tarnyboje... Vietiniai puikiai žinojo, kas yra „kontrabandos eiliniai“, o kas – „prie valdžios“.

Praeitais metais, padaugėjus kontrabandininkų cigarečių siuntimų su balionais (dėl to ne kartą stabdytas ir Vilniaus oro uosto darbas), vėl buvo sukrusta: 2025 m. gruodį sulaikyta asmenų. Tiesa, kaip rašė portalas tv3.lt, dar praeitų metų pabaigoje Ingos Ruginienės Vyriausybė ir pati premjerė balionus su cigaretėmis vadino hibridine ataka prieš Lietuvą ir dėl to kaltino Baltarusijos režimą. Tačiau dabar I. Ruginienei tenka pripažinti, kad kontrabandininkai veikė padedami korumpuotų Lietuvos policijos ir pasienio pareigūnų.

„Turime pripažinti tai, apie ką ilgus metus buvo kalbama puse lūpų: kontrabandininkų bendrininkai yra pačios sistemos viduje, ši istorija kelia labai rimtus klausimus valstybei. Kaip tokia veikla galėjo tęstis tiek metų, kodėl

į signalus nebuvo sureaguota anksčiau? Kaip veikia institucijų vidaus kontrolės mechanizmai, imuniteto tarnybos, kur buvo institucijų vadovai?“ – sakė premjerė I. Ruginienė.

Per šią operaciją sulaikyti asmenys įtariamai priklausymu nusikalstamiems susivienijimams, kontrabanda, piktnaudžiavimu tarnyba. Tačiau, kaip sakė Generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamento vyriausiasis prokuroras Martynas Jovaiša, veiksmų kvalifikacija nėra galutinė ir gali keistis, vis dėlto jie gali būti teisiami ir dėl veikimo prieš valstybę. „Reiktų suprasti: jeigu vykdydami konkrečias nusikalstamas veikas asmenys veikė taip, kad tas jų veikimas atitinka kitų priešiškų valstybių interesus, tai galima jų veiką kvalifikuoti ne tik per kontrabandos straipsnį, bet ir pagal šį straipsnį“, – kalbėjo M. Jovaiša.

Nežinia, ar po kiek laiko neataugs nukirstos kontrabandą varančiųjų galvos, tačiau valdžios atstovai teisėsaugos operaciją pavadino reikšmingu lūžiu kovoje su kontrabanda.

Buvęs policijos generalinis komisaras Vytautas Grigaravičius, dalyvaudamas „Lietuvos ryto“ televizijos laidoje „Reporteris“, svarstė, kas paskatino davusius priesaiką valstybei pareigūnus nusikalsti. „Neeilinis įvykis, ir liūdna, ir gaila, kad taip vyksta, bet iš kitos pusės aš čia matau tam tikrą spragą. Kalbu apie policijos pareigūnus, apie policijos finansavimą, nes atlyginimai iš tiesų yra labai maži. Europos Sąjungoje jie mažiausi“, – laidoje sakė V. Grigaravičius. Anot buvusio policijos vadovo, nusikaltėliai neretai patys susiranda neatsparius pareigūnus ir pasiūlo pasipelnėti. „Per pažįstamus, per kaimynus, kurie pamatė, kaip žmogus gyvena, kaip jis

elgiasi, pamatė, kad jis pažeidžiamas ir sutiks su pasiūlymu, – tokiu būdu siūlo. O po to galbūt pareigūnas pasiūlo kitam pareigūnui, kurį irgi pažįsta“, – kalbėjo V. Grigaravičius.

Tuo metu vidaus reikalų ministras Vladislavas Kondratovičius teigė: „Tikiuosi, kad ši kartą pareigūnams bus skiriama daugiau dėmesio negu praeitą kartą ir pavyks padaryti gal minimaliai dorą, apie 5 proc., padidinimą.“ Jis atkreipė dėmesį į piliečių pakantumą tokiems nusikaltimams: „Mūsų visuomenė galbūt irgi nelabai kritiškai vertina tokio tipo nusikaltimus. Teko net iš vietinių politikų girdėti, kad čia yra mūsų verslininkai, jie nekalti.“

Lietuvą praeitais metais ištisai „terorizavo“ iš Baltarusijos atskrendantys balionai su kontrabandiniais rūkalais, o šįmet pasieniečiams, kariuomenei ir gyventojams neduoda ramybės iš kaimyninių šalių (arba per jas) į Lietuvos teritoriją įskrendantys dronai. Ačiū die, kol kas jie daugiau sukelia nerimo gyventojams ir sumaišties tarnyboms: nieko nesusprogdino, nesugriovė, neužmušė. Valdžios atstovai ramindami tokiais atvejais pasamprotauja, kad „čia tikriausiai rusų elektroninėmis priemonėmis suklaidintas ukrainiečių dronas“.

Pati kariuomenė su savo radarais retai tuos dronus pastebi: apie juos įskridusius arba jau nukritusius praneša gyventojai. O jei įskridusius objektus turima įranga ir „pagauna“, vėliau juos „pameta“ ir būna neaišku: aparatas kur nukrito ar jau išskrido iš Lietuvos. Kiekvienu tokiu atveju sulaukianti gausios kritikos ir iš visuomenės, ir iš kai kurių politikų („gynybai skiriamos milžiniškos sumos, o rezultatų nėra“) kariuomenė žada, jog situacija netrukus pagerės, o su dronų aptikimu ir sunaikinimu problemos ir kaimyninėse šalyse, nes reikiamos įrangos kokiame prekybos centre bet kada sugalvojęs nenusipirksi.

Tačiau prieš kelias dienas dėl įskridusių iš Baltarusijos dronų pirmą kartą po Antrojo pasaulinio karo skelbtas „raudonas“ oro pavojus – dalis Lietuvos

KEIČIASI PUNSKO PAŠTO SKYRIAUS DARBO LAIKAS!

Naujas darbo laikas:
pirmadienis–ketvirtadienis 07:30–14:30,
penktadienis 11:00–18:00.

gyventojų privalėjo skubėti į slėptuves. Šį kartą jau Lietuvos kariuomenė savo radarais fiksavo iš Baltarusijos įskrendantį objektą. Iš pradžių įspėjimus į savo telefonus dėl tikėtino oro pavojaus gavo Zarasų, Utenos, Ignalinos ir apylinkių gyventojai. Vėliau nurodyta slėptis Vilniaus apskrities gyventojams. Į slėptuves persikėlė ir Prezidentas, Seimo nariai, ministrai... Buvo sustabdytas traukinių eismas, uždaryta oro erdvė virš Vilniaus.

Šis atvejis parodė, kad, kaip įprasta, viskas numatyta, suderinta ir kaip reikia veikia... planuose. Realybė ne tokia graži: strigo portalas LT72.lt, skirtas civilinei saugai, dalis slėptuvių buvo užrakintos – pagal dabartines taisykles jos privalo būti paruoštos gyventojų pasislėpimui ne vėliau kaip per 12 val. Ir dar reikia Vyriausybės nutarimo. Mokyklose kas ėjo į priedangas, kas rinkosi „saugioje“ aktų salėje, kas toliau klasėse sėmėsi žinių. O neseniai renovuotame Vilniaus oro uoste, pasirodo, projektuotojai apskritai nenumatė jokios slėptuvės, todėl jis ir dirbo kaip dirbęs. Be abejo, dėl to vėl emocijos ir kritika visiems iš eilės: valdžiai, tarnyboms, kariuomenei...

Portalas lrt.lt straipsnyje „Koviniai dronai – dar viena valstybės nervų sveikatos patikra“ rašė: „Vyriausybės, Seimo ar Prezidentūros darbininkams didelių sunkumų dėl slėptuvių nekilo. Užrakintos slėptuvių durys yra ne jų kasdienybė arba nauja tikrovė. Vienas jos dėsnių – jeigu nepriklausai valdiškiems namams, saugia vieta pasirūpink pats.“

Žmonės tikrai sugalvos, ką daryti.

Kartą nepatekė į vieną priedangą, susiras kitą. Jeigu tik norės ir tikės, kad to reikia.

Aukšto lygio oro pavojus buvo paskelbtas dėl vieno drono, kuris po geros valandos pradingo už Merkinės. Ar kiekvieną kartą pastebėjus vieną droną bus skelbiamas aukščiausio lygio pavojus ir siunčiama slėptis į užrakintas slėptuves? Jeigu taip, tai du dronai per dieną gali sukelti valstybės paralyžių.

Ar taip ir turi būti? Ar normalu šauti į žvirblį iš patrankos, net jeigu tas žvirblis turi snape trotilo? Pranešti apie pavojų būtina. Bet pranešti galima įvairiai, o pasiūlytas gelbėjimosi planas neturėtų palikti jausmo, kad kažkas čia ne taip, kad priemonės neadekvačios. Kai jos atrodo perdėtos, tai trečią ar ketvirtą kartą daug kas gali numoti ranka. O tai būtų dar pavojingiau.“

O portalas lrytas.lt straipsnyje „Lėti esam! Tai faktas!“: oro pavojus Lietuvoje įskėlė ir politines audras“ perteikė politikų nuomonę šiuo atžvilgiu: „Kaip teigė Nacionalinio susivienijimo pirmininkas Vytautas Sinica, palyginti su Ukraina, kur karo sąlygomis į viską žiūrima ypatingai lanksčiai, Lietuvoje to nėra. „Aš manau, ukrainiečiams siaubą kelia, kaip biurokратиška viskas yra pas mus“, – sakė V. Sinica.“

Konservatorių pirmininkas Laurynas Kasčiūnas buvo dar griežtesnis. „Lėti esam! Tai faktas! Problema, kad kariuomenėje ir Krašto apsaugos ministerijoje nėra vieno žmogaus, į kurį suplauktų visa informacija, kuris galėtų patestuoti, pasižiūrėti, pasakyti, kur problema. Va to nėra“, – kalbėjo L. Kasčiūnas.“